

**KIRSAL ALANLARDA DÜZENLENEN YEMEK FESTİVALLERİNİN
SOSYAL BOYUTUNUN ALGILANAN TOPLUMSAL KATKIYA
ETKİSİ: YEŞİLÜZÜMLÜ KUZUGÖBEĞİ MANTAR FESTİVALİ
ÖRNEĞİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

ESRA SAĞLAMTAŞ

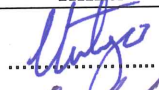
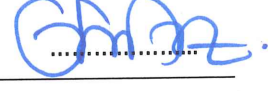
**MERSİN ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ**

**GASTRONOMİ VE MUTFAK SANATLARI
ANABİLİM DALI**

**MERSİN
AGUSTOS - 2019**

ONAY

Esra SAĞLAMTAŞ tarafından Dr. Öğr. Üyesi Hülya TAŞTAN danışmanlığında hazırlanan “Kırsal Alanlarda Düzenlenen Yemek Festivallerinin Sosyal Boyutunun Algılanan Toplumsal Katkıya Etkisi: Yeşilüzümlü Kuzugöbeği Mantar Festivali Örneği” başlıklı çalışma aşağıda imzaları bulunan jüri üyeleri tarafından oy birliği ile Yüksek Lisans tezi olarak kabul edilmiştir.

Görevi	Ünvanı, Adı ve Soyadı	İmza
Başkan	Dr. Öğr. Üyesi Hülya TAŞTAN	
Üye	Doç. Dr. Gürkan AKDAĞ	
Üye	Dr. Öğr. Üyesi Sibel OĞUZ	

Yukarıdaki Jüri kararı Sosyal Bilimler Enstitüsü Yönetim Kurulu'nun 29/08/2019 tarih ve 2019/17 sayılı kararıyla onaylanmıştır.

Prof. Dr. Yusuf Gürhan TOPÇU
Sosyal Bilimler Enstitü Müdürü

Bu tezde kullanılan özgün bilgiler, şekil, tablo ve fotoğraflardan kaynak göstermeden alıntı yapmak 5846 sayılı Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu hükümlerine tabidir.

ETİK BEYAN

Mersin Üniversitesi Lisansüstü Eğitim-Öğretim Yönetmeliğinde belirtilen kurallara uygun olarak hazırladığım bu tez çalışmada,

- Tez içindeki bütün bilgi ve belgeleri akademik kurallar çerçevesinde elde ettiğimi,
- Görsel, işitsel ve yazılı tüm bilgi ve sonuçları bilimsel ahlâk kurallarına uygun olarak sunduğumu,
- Başkalarının eserlerinden yararlanılması durumunda ilgili eserlere bilimsel normlara uygun olarak atıfta bulunduğumu,
- Atıfta bulunduğum eserlerin tümünü kaynak olarak kullandığımı,
- Kullanılan verilerde herhangi bir tahrifat yapmadığımı,
- Bu tezin herhangi bir bölümünü Mersin Üniversitesi veya başka bir üniversitede başka bir tez çalışması olarak sunmadığımı,
- Tezin tüm telif haklarını Mersin Üniversitesi'ne devrettiğimi beyan ederim.

ETHICAL DECLARATION

This thesis is prepared in accordance with the rules specified in Mersin University Graduate Education Regulation and I declare to comply with the following conditions:

- I have obtained all the information and the documents of the thesis in accordance with the academic rules.
- I presented all the visual, auditory and written informations and results in accordance with scientific ethics.
- I refer in accordance with the norms of scientific works about the case of exploitation of others' works.
- I used all of the referred works as the references.
- I did not do any tampering in the used data.
- I did not present any part of this thesis as an another thesis at Mersin University or another university.
- I transfer all copyrights of this thesis to the Mersin University.

27 Ağustos 2019 / 27 August 2019

İmza / Signature

Esra SAĞLAMTAŞ

ÖZET

Türkiye'deki kırsal alanların fazlalığı kırsal turizmin gelişmesi açısından yüksek potansiyele sahiptir. Kırsal turizm, kırsal arayışlarda olanlar için konaklama, rekreasyonel etkinlikler ve yerel kültürel mirası görme fırsatlarını sunmaktadır. Bir ülkenin, bölgenin veya bir yerin potansiyelini arttırmak ve turistler tarafından talep edilmesini sağlamak iyi hazırlanmış ve düzenlenmiş turistik etkinliklere bağlıdır. Bunlardan biri de etkinlik turizminin kapsamına giren festivallerdir. Festivaller; ziyaretçilerine, hiç bilmedikleri bir yöreyi görme, yaşam biçimi farklı olan insanlarla bir arada bulunma ve farklı bir kültürü öğrenme fırsatlarını vermektedir. Ayrıca bölge turizminin gelişmesine önemli ölçüde hizmet etmektedirler. Festivallerin devamlılığına ve gelişimine katkıda bulunmak adına yürütülen bu araştırmanın amacı, kırsal alanlarda yapılan yemek festivallerinin yöreye olan sosyal etkisini belirlemektir. Katılımcılara yönelik veriler anket formu aracılığıyla toplanmıştır. Anket formu kolayda örnekleme tekniğine göre yüz yüze uygulanmıştır. Anketler, araştırmacı tarafından 08-15 Nisan 2019 tarihinde Fethiye'nin Yeşilüzümlü köyünde uygulanmıştır. Anket uygulaması sonunda kullanılabilir 331 anket elde edilmiştir. Araştırmada verilerin analizinde frekans analizi, güvenilirlik analizi, faktör analizi, korelasyon analizi ve regresyon analizinden faydalanılmıştır. Yapılan faktör analizi sonuçlarına göre festivalin yöreye etki eden sosyal faktörleri, sosyal fayda, sosyal maliyet, çevresel kısıtlar ve festivale destek olarak, festivalin yerel halka etkisi faktörü ise toplumsal katkı olarak isimlendirilmiştir. Çoklu regresyon analizi sonucuna göre, sosyal fayda ve festivale destek faktörlerinin toplumsal katkı faktörü üzerine olumlu etkisi vardır. Sosyal maliyet ve çevresel kısıtlar faktörlerinin toplumsal katkı faktörü üzerinde olumsuz etkisi vardır.

Anahtar Kelimeler: Kırsal Turizm, Festival, Yemek Festivalleri, Sosyal Etki

Danışman: Dr. Öğretim Üyesi Hülya Taştan, Gastronomi ve Mutfak Sanatları Anabilim Dalı, Mersin Üniversitesi, Mersin.

ABSTRACT

The excess of rural areas in Turkey has a high potential for the development of rural tourism. Rural tourism offers opportunities for rural seekers, accommodation, recreational activities and local cultural heritage. Increasing the potential of a country, region or place and making it demanded by tourists depends on well-prepared and organized tourist activities. One of them is festivals within the scope of event tourism. Festivals; gives visitors the opportunity to see a region they never know, to meet people with different lifestyles and to learn a different culture. In addition, they serve to the development of regional tourism significantly. The aim of this study is to determine the social impact of the food festivals in the rural areas in order to contribute to the continuity and development of the festivals. Data for the participants were collected through a questionnaire. Questionnaire form was applied face to face according to easy sampling technique. In the present study, the questionnaires were conducted by the researcher on 08-15 April 2019 in Yeşilüzümlü village of Fethiye. At the end of the survey, 331 questionnaires were obtained. Frequency analysis, reliability analysis, factor analysis, correlation analysis and regression analysis were used in the analysis of the data. According to the results of the factor analysis, the factors affecting the region were named as social benefit, social cost, environmental constraints and support to the festival and the effect of the festival to the local community was named as social contribution. According to the results of multiple regression analysis, the effects of the festival on the region affect the local people. Social benefit and support to the festival have a positive effect on the social contribution factor. Social cost and environmental constraints have a negative effect on the social contribution factor.

Keywords: Rural Tourism, Festivals, Food Festivals, Social Impact

Advisor: Hülya Taştan, Department of Gastronomi and Culinary Arts, The University of Mersin, Mersin.

TEŞEKKÜR

Yüksek lisans eğitimim süresince ve tez çalışmamın her aşamasında bana destek olan, anlayışını esirgemeyen, bilgi ve deneyimleriyle bana yol gösteren, tez danışmanım Dr. Öğr. Üyesi Hülya TAŞTAN'a; tez çalışmamın her aşamasında desteğini benden esirgemeyen, tecrübe ve bilgisini paylaşan, her koşulda yanımda olan değerli arkadaşım Öğretim Görevlisi Uğurcan METİN'e; yüksek lisans eğitimim boyunca destek olan hocalarıma ve arkadaşlarıma çok teşekkür ederim.

Verilerin toplanma sürecinde bana yardımcı olan ve yalnızca tez dönemimde değil eğitim hayatım boyunca bir an olsun desteğini ve güvenini benden esirgemeyen, her koşulda yanımda olan sevgili eşim Ümit SAĞLAMTAŞ'a sonsuz sevgi ve teşekkürlerimi sunarım. Ayrıca, maddi-manevi her an yanımda olan canım aileme, ama en çokta eğitimimi tamamlamam için her koşulda en büyük destekçim olan ve bir an olsun şüphe duymayan canım annem Sabah DOĞRU'ya sevgi, saygı, ve teşekkürlerimi sunarım.

İÇİNDEKİLER

	Sayfa
İÇ KAPAK	i
ONAY	ii
ETİK BEYAN	iii
ÖZET	iv
ABSTRACT	v
TEŞEKKÜR	vi
İÇİNDEKİLER	vii
TABLolar DİZİNİ	viii
ŞEKİLLER DİZİNİ	ix
1. GİRİŞ	1
1.1. Problemin Tanımı	2
1.2. Araştırmanın Amacı ve Kapsamı	3
1.3. Araştırmanın Önemi	4
1.4. Sınırlılıklar	4
2. KAVRAMSAL ÇERÇEVE VE LİTERATÜR	6
2.1. Kırsal Alan	6
2.2. Kırsal Turizmin Gelişimi ve Önemi	9
2.3. Etkinlik Turizmi ve Önemi	11
2.4. Festivaller ve Festivallerin Etkileri	13
2.4.1. Festival Kavramı	13
2.4.2. Yemek Festivalleri	17
2.4.3. Festivallerin Etkileri	18
2.4.3.1. Festivallerin Kültürel Etkileri	20
2.4.3.2. Festivallerin Ekonomik Etkileri	20
2.4.3.3. Festivallerin Çevresel Etkileri	21
2.4.3.4. Festivallerin Sosyal Etkileri	22
2.4.4. Tezin Teorik Temeli	24
2.4.5. Değişkenlere Yönelik Alan Yazın Taraması	25
3. YÖNTEM	37
3.1. Araştırma Yaklaşımı	37
3.2. Veri Toplama Aracı	37
3.3. Araştırma Evreni ve Örneklem	38
3.4. Teorik Çerçeve ve Hipotezler	39
3.5. Araştırma Soruları	40
3.6. Anketin Uygulanması	40
3.7. Kullanılan Veri Analiz Teknikleri	40
3.8. Güvenilirlik Analizi	41
4. BULGULAR VE DEĞERLENDİRME	43
4.1. Faktör Analizleri	44
4.1.1. Yeşilüzümlü Köyünde Yapılan Festivalin Etkilerine Yönelik Faktör Analizi Bulguları	46
4.1.2. Yeşilüzümlü Köyünde Yapılan Festivalin Yerel Halk Üzerine Olan Etkilerine Yönelik Faktör Analizi Bulguları	48
4.3. Korelasyon Analizi Bulguları	49
4.4. Hipotez Testleri	50
5. SONUÇ VE ÖNERİLER	52
KAYNAKLAR	55
EKLER	61
ÖZGEÇMİŞ	63

TABLÖLAR DİZİNİ

	Sayfa
Tablo 1. Festivallerin Olumlu ve Olumsuz Etkileri	19
Tablo 2. Festivalin Sosyal Etkilerine İlişkin Alanyazın Özet Tablosu	27
Tablo 3. Kırsal Turizm ile İlgili Alanyazın Özeti Tablosu	33
Tablo 4. Etkinlik Turizmi İle İlgili Alanyazın Özeti Tablosu	35
Tablo 5. Belirli Evrenler İçin Kabul Edilebilir Örnek Büyüklükleri	39
Tablo 6. Katılımcıların Demografik Özelliklerine İlişkin Bulgular	44
Tablo 7. Festival Etkilerinin Faktör Analizi	47
Tablo 8. Festivalin Yerel Halk Üzerine Olan Etkilerine Yönelik Faktör Analizi	49
Tablo 9. Festivalin Yöreye Etkisi İle Yerel Halka Olan Etkisi Arasındaki İlişkiye Yönelik Korelasyon Analizi	50
Tablo 10. Festivalin Yöreyi Etkileyen Faktörlerinin Yerel Halkı Etkileyen Faktörlere Etkisini İnceleyen Regresyon Analizi	50

ŞEKİLLER DİZİNİ

	Sayfa
Şekil 1. Kırsal Turizm Bileşenleri	9
Şekil 2. Festivallerin Yerel Halk ve Destinasyonlar Üzerindeki Olumsuz Sosyal Etkilerinin Akımı	24

1. GİRİŞ

Türkiye coğrafyasındaki kırsal alanların geniş yer kaplamasıyla birlikte bu alanların birçoğu sınırlı nüfus yapısı ve geleneksel özelliklerini koruyan yaşam biçimi ve dokusuyla öne çıkmaktadır. Bu özellikleriyle kırsal alanların kalkınmasında ve bu kalkınmanın sürdürülebilirliğinde kırsal turizm önemli bir unsur olarak değerlendirilmektedir (Altuner, 2018: 1).

Deniz, orman, nehir gibi doğal kaynakların çoğu kırsal alanlar sınırlarında bulunmaktadır. Günümüzdeki turizm hareketleri incelendiğinde deniz turizmi başta olmak üzere birçok turizm türünün kırsal alanlara yakın ya da bu alanların içinde yapıldığı görülmektedir. Bu durum kırsal alanlar için önemli fırsatlar yaratmaktadır (Türksoy, 2018: 2). Türkiye’de kırsal alanların sayısının fazla olması kırsal turizmin gelişmesi açısından büyük potansiyele sahiptir. Yöre ekonomisi için bu kırsal alanların turizme kazandırılması kırsal kalkınmayı sağlayacaktır. Ayrıca birçok yörede yaşanan gelir dengesizliği, göç, alt yapı ve üst yapı olanaklarının yetersizliği gibi sorunların giderilmesini çözümleyecektir (Çolak, 2009: 1). Kırsal turizm, kırsal arayışlarda olanlar için konaklama, yerel kültürel mirası görme ve rekreasyonel etkinlikler gibi fırsatları sunmaktadır. Kırsal işletmeler, kitlesel turizm ürünlerinden ziyade, kırsal alanda daha niş tipi tatil yapmak isteyen turistlerin isteklerini yerine getirebilecek kaynaklara sahiptir (Haneghan, vd., 2016: 7). Bu kaynakların yanında etkinlik turizminin kapsamına giren festivallerin düzenlenmesi ile kırsal alanlara çekicilik kazandırılarak turizm potansiyelinin artırılması sağlanabilir. Böylece festivalin yöreye kazandıracağı birçok katkıdan bahsetmek mümkün olacaktır.

Festivallerin sağladıkları ekonomik katkıların yanında, çevreye duyarlı davranarak kaynakların sürdürülebilirliğinin sağlanabilmesi oldukça önemlidir. Sürdürülebilirlik, yerel ürünlerin kullanılmasıyla doğaya saygılı bir tüketim anlayışını yansıtarak, ziyaretçilerin istilası görünümünden çevreye duyarlı bir görünüm halinin sağlanmasıyla gerçekleşecektir (Song, vd., 2012). Festivaller; ziyaretçilerine, hiç bilmedikleri bir yöreyi görme, yaşam biçimi farklı olan insanlarla bir arada bulunma ve farklı bir kültürü öğrenme fırsatlarını vererek, ülkenin ve yerel turizmin gelişmesine önemli ölçüde hizmet etmektedirler (Gül, vd., 2013: 214). Bir ülkenin, bölgenin veya bir yerin potansiyelini arttırmak ve turistler tarafından talep edilmesini sağlamak iyi hazırlanmış ve düzenlenmiş turistik etkinliklere bağlıdır. Kültürel, ekonomik, sanatsal, sportif, profesyonel, dini, eğlence ve gastronomik etkinlikler, özellikle geleneksel oldukları ve zengin bir program sunmaları halinde, yurtiçi ve yurtdışından gelen potansiyel turistleri cezbedecektir (Lakicevic, vd., 2011). Festivallerin diğer bir faydası destinasyonların çekiciliğini ve farkındalığını arttırmasıdır. Destinasyonların alt yapı hizmetlerinin oluşturulması ya da mevcut alt yapının geliştirilmesi için sorumluların harekete geçmesi, destinasyona medya

ilgisinin çekilmesi, güçlü ve aktif imajlar yaratarak ve kültürel temalar oluşturularak festivallerin destinasyon markalamasına yardımcı olduğu göz ardı edilmemelidir (Karagöz, 2006: 1).

Bir toplumun kültürünü ve yaşam biçimini yansıtan yemek, turistik destinasyonu oluşturan önemli bir özelliktir. Bir bölgeye özgü yemekler, o bölge için bir fark yaratmaktadır (Yüncü, 2010: 28). Bu nedenle, geleneksel yemeklerin önemli bir etkileme aracı olabilmesi için, turizm faaliyetlerinin gereklerine uygun hazırlanması gereklidir. Yöresel yemekler tıpkı el yapımı yerel diğer ürünler gibi tanınmış hale getirilebilir ve değiştirilerek turist profiline uygun hale dönüştürülebilir (Cohen ve Avieli, 2004: 767). Bu çalışmada festivallerin yöreye sosyal etkisi araştırılacaktır.

Araştırmanın amacı kapsamında oluşturulan bu tez, toplam beş bölümden oluşmaktadır. Birinci bölüm, giriş niteliği taşımaktadır. Araştırmanın genel olarak ifade edildiği kısımdır. Problemin tanımı, araştırmanın amacı ve kapsamı, araştırmanın önemi ve kısıtları yer almaktadır. İkinci bölümde, tez konusuna bağlı olarak kuramsal çerçeve oluşturularak, konuyla ilgili literatür incelenerek araştırma konusuna dahil olan kavramlara ait bilgilere yer verilmiştir.

Araştırmaya ait kuramsal çerçeve; kırsal alan kavramı, kırsal turizm, kırsal turizmin gelişimi ve önemi, etkinlik turizmi ve önemi, festivaller, festival kavramı, yemek festivalleri ve festivallerin etkileri şeklinde oluşturulmuştur.

Araştırmanın üçüncü bölümünde yöntem kısmına yer verilmiştir. Yöntem başlığı altında; araştırma yaklaşımı, veri toplama aracı, araştırma evreni ve örnekleme, teorik çerçeve ve hipotezler, araştırma soruları, güvenilirlik analizi, çalışmada kullanılan veri analiz teknikleri hakkında bilgilere yer verilmiştir.

Araştırmanın dördüncü bölümünde çalışmayla ilgili bulgular ve değerlendirmelere yer verilmiştir. Bu bağlamda araştırmaya katılan bireylerin demografik özelliklerine ilişkin bulgular ve araştırmanın değişkenlerine göre yapılan faktör analizi ve korelasyon analizine yönelik bulgular ifade edilmiştir. Son olarak araştırmanın beşinci bölümünde ise çalışmanın sonuç ve öneriler kısmına yer verilmiştir. Elde edilen analizler neticesinde konuyla ilgili çıkarımlarda bulunulmuştur ve yapılacak olan benzer araştırmalar için çeşitli önerilere yer verilmiştir.

1.1. Problemin Tanımı

Kırsal alanlar turistler için değişik kültürlerle sahip insanlarla bir arada olmak, doğal güzellikleri görmek, kırsal yöreye özgü etkinlikleri izlemek ya da katılımcı olmak gibi rekreatif anlamda önemli fırsatlar yaratmaktadır (Yemenoğlu, vd., 2013: 16). Buna paralel olarak kırsal alanlarda yaşayan, bireylerin istihdam olanaklarının artması, girişimcilik ruhunun artması ve bölgesel kalkınmanın hızlanması gibi olumlu sonuçların ortaya çıkması ülke ekonomisi için

kalkınmaya destek sağlayacak önemli bir fırsat olarak görülmektedir (Yemenoğlu, vd., 2013: 16). Festivaller bölgeye turist çekmek için önemli organizasyonlar arasında yer almaktadır. Rekabet avantajı elde edebilmek için birçok çekicilik unsurunu bünyesinde bulundurması gereken destinasyonlarda festivallerin önemi büyüktür (Şengül ve Genç, 2016: 79). Kırsal alanlarda düzenlenen festivaller, bir destinasyonu farklılaştırmak, ön plana çıkarmak için bir marka haline dönüştürebilir. Festivaller başarılı bir marka stratejisiyle, turistleri çeken ve turistler ile yerel halk arasındaki kültürel etkileşimi gerçekleştiren eşsiz bir deneyim yaratabilir (Kalkstein-Silkes, 2007: 5). Bununla birlikte toplum odaklı yapılan festivaller turizmin yararlarından fazla katkı sağlamakta ve gerçekleştikleri yerde toplumun sosyal temellerini güçlendirebilmektedir (Ekin, 2011: 21).

Festivaller ve etkinlikler bir topluluk içindeki bağları güçlendirerek ve sosyal uyumu sağlayarak, topluluk içindeki güveni oluşturmaya hizmet edecektir. Festivallerin ve etkinliklerin, yerel topluluk için ekonomik yararlar sağlaması, topluluk bütünlüğünü oluşturmaya hizmet etmesi, yerel halk ve işletmeler için sosyal teşvikler üretmesi olasılığı yüksektir (Gürsoy, vd., 2004: 173). Bu durumda festivallerin başarı elde etmesi beraberinde devamlılığı getirecektir. Böylece festivallerin devamlılığı destinasyonların marka imajının güçlenmesinde ve yiyecek tüketiminin artışında etkili olacaktır. Festivalere katılım arttıkça yemek tüketimi de artacağından, turistlerin yemekleri deneyimlemesiyle destinasyona olan bağlılıkları sağlanabilecektir (Kalkstein-Silkes, 2007: 24). Buradan hareketle, araştırmanın problemi kırsal alanlarda yapılan yemek festivallerinin yerel halka olan sosyal etkilerinin ölçülmesidir. Ayrıca festivallerin sosyal etkileriyle ilgili literatürde çalışma mevcuttur. Ancak kırsal alanda yapılan yemek festivallerinin yerel halka olan etkilerinin bir araştırma problemi olarak ele alınmasının nedeni de; konunun yeterince incelenmemiş olmasıdır.

1.2. Araştırmanın Amacı ve Kapsamı

Turizm hareketlerinin ekonomik, sosyal, kültürel, psikolojik ve çevresel boyutları bulunan insan odaklı bir olgu olduğu bilinen bir gerçektir (Sert, 2013: 3). Buna bağlı olarak turizmin insan ve insanın sosyo-kültürel hayatı üzerinde meydana getirdiği etkiler incelenmeye başlanmıştır. Bu etkilerin tanımlanma çabaları son yıllarda araştırmacıların üzerinde durduğu konular arasında yer almaktadır. Festivallerin sosyal etkilerinin ve bu etkilerin yerel halk tarafından algılanış biçiminin anlaşılabilmesi, festivalden sağlanan ekonomik faydanın ve kullanılan kaynakların devamlılığı açısından önem kazanmaktadır (Sert, 2013: 3). Bununla birlikte, festivallerin başarılı olması ve devamlılığının sağlanması açısından halkın desteğinin kazanılması gerekmektedir.

Araştırmanın amacı, kırsal alanlarda yapılan yemek festivallerinin yöreye olan sosyal etkisini belirlemektir. Bu araştırmada kırsal alanlarda yapılan yemek festivallerinin ne derecede etkili olduğu ve bölge halkını nasıl etkilediği araştırmanın kapsamını oluşturmaktadır. Bununla birlikte, araştırma sosyal etkiler ile sınırlı tutulmuştur. Kültürel, ekonomik ve çevresel etkiler kapsam dışında bırakılmıştır.

1.3. Araştırmanın Önemi

Festivaller çok önemli misyonu olan toplumsal kutlamalar olmakla beraber önemli bir turizm çekiciliği olarak da karşımıza çıkmaktadır (şengül ve Genç, 2016: 81). Festivaller kırsal turizm aısından da önemlidir. Kırsal turizmde “yörede yapılan ve yöreye özgü etkinliklere” katılma ziyaretçileri çeken ana unsurlardan biri olarak öne çıkmaktadır. Bu etkinlikler genellikle yöresel festivaller şeklindedir (Sert, 2013: 4). Kırsal alanlarda gerçekteşirilen etkinlik ve festivallerin bölgeye olan sosyo-kültürel, ekonomik ve çevresel katkıları bölgeye dikkat çekilmesini sağlayacaktır (Kömürcü, 2013: 44). Duyusal ve duygusal deneyimle ilişkili olduğu için yerel yemekler ve yemek festivalleri de imaj oluşturma da kullanılabilir. Yemeklerin dokunma, koku, tat gibi duyusal süreçleri imaj oluşumuna eklenebilir (Kalkstein-Silkes, 2007: 17).

Festivallerdeki yemekler ve aktiviteler, festivallere yalnızca bir turistik cazibe kazandırmakla kalmaz, aynı zamanda bölgeyi kalkındırma ve halkı sosyal faaliyetlerde bulundurmakta önemli bir rol oynayabilir. Araştırma kapsamında örnek olarak seçilen festivalin, yerel halka olan etkilerinin ve yerel halkın festivale tutumunun belirlenmesiyle festivallerin yol açacağı olumsuzluklar azaltılabilir. Böylece olumsuz etkilerini giderici çözümlerin önerilmesi hem bireysel hem de toplumsal aından önem arz etmektedir. Ayrıca araştırma festival organizatörlerine yol gösterici olacaktır. Böylece, festivalin daha etkin bir şekilde gerçekteştirilebilmesi için bölgeye katkı sağlayacaktır. Bunun yanında, alanyazın incelendiğinde kırsal alanlarda düzenlenen festivallerin sosyal etkilerinin yeterince incelenmediği görölmüştür. Bundan dolayı araştırmanın literatüre katkı sağlayacağı düşünölmektedir.

1.4. Sınırlılıklar

Araştırmanın evrenini Türkiye’de festival düzenleyen kırsal turizm bölgelerinde yaşayan yerel halk oluşturmaktadır. Ancak hepsine ulaşılamaması ve belli bir kota dahilinde sınırlı kalması kısıttır. Araştırma, zaman ve maddi olanakların sınırlı olması nedeniyle sadece

Yeşilüzümlü Köyü'nde gerçekleştirilecektir. Böylece araştırma konusu ile ilgili genel anlamda bir takım sonuçlara ulaşılacaktır.

Araştırmanın başka bir sınırlaması ise, anketin belli bir zaman diliminde uygulanacak olmasıdır. Bu nedenle, yıl boyu anket yapılamaması, zaman ve maddi kaynak yetersizliğı bakımından başka bir sınırlama anlamına gelmektedir. Ayrıca araştırma, festivallerin tüm etkilerini ortaya koymak yerine sadece sosyal etkileriyle sınırlandırılmıştır.

2. KAVRAMSAL ÇERÇEVE VE LİTERATÜR

2.1. Kırsal Alan

Kırsal alan kavramı zaman içerisinde birçok literatürde yer edinmiştir. Bununla birlikte kırsal alan kavramına yönelik uluslararası kabul görmüş bir tanım bulunmamaktadır. Bu durumun temel nedenleri; kırsallığı belirleyen öğelerin (doğal, ekonomik, kültürel, vb.) farklı algılanması, politik tanımlamaların öne çıkarılması ve kırsal alanlara yönelik sağlıklı verilerin toplanamaması olarak belirtilmektedir (European Commission, 2013: 16). Ülkeler kendi idari yapılarını dikkate alarak kendilerine özgü kırsal alan tanımı yapmaktadırlar. Bununla birlikte farklı amaçlarla gerçekleştirilen çalışmalar da değişik kırsal alan tanımları kullanmaktadırlar (Çeken, 2007: 3 akt. Ongun, 2015: 65).

Türkiye’de kentsel alan ile kırsal alan arasındaki ayrım iki farklı şekilde yapılmıştır. Bunlardan ilki, nüfusu ne olursa olsun yerleşimin idari statüsü dikkate alınmakta ve yerleşim yerinin konumuna bağlı olarak ele alınmaktadır. İl ve ilçe merkezlerinde yer alan yerleşim yerleri kentsel, bunlar dışında kalanlar ise kırsal olarak nitelendirilmektedir. Diğer yaklaşımda ise yerleşim yerindeki nüfus göz önünde bulundurulmaktadır. Nüfusu 20.000’den az olan yerleşimler kırsal alan olarak kabul edilmektedir (Altuner, 2018: 4). Ülkemizde kırsal alan tanımı, 81’e çıkarılan il sayısı dahilinde, büyükşehir yerleşimleri dışında yer alan illeri kapsayan, ilçe, köy ve mezralarda her türlü sosyal güvenceden (iş olanakları, sigorta, emeklilik, eğitim, sağlık ve kültürel etkinlikler) yeterince yararlanamayan bireylerin, sayısal çoğunluğu oluşturduğu mekansal büyüklüğü ifade etmektedir (DPT, 2000: 6). Kent olarak tanımlanan ve yerleşim alanlarının dışında kalan, uğraşları tarım ve hayvancılık üzerine olan, tarımsal etkinliklerin yapıldığı alanları da içeren, bucak, köy, mezra, kom, vb. adlarla anılan insan yerleşmelerinin var olduğu alanlar kırsal alan olarak tanımlanabilmektedir (Geray, 1999: 63).

Ülkemizde en genel kapsamlı kırsal alan tanımı 8’inci Beş Yıllık Kalkınma Planı Kırsal Kalkınma Özel İhtisas Komisyonu Raporu’nda yer almaktadır. Rapora göre; “yaşam ve ekonomik faaliyetlerin önemli ölçüde doğal kaynakların kullanım ve değerlendirilmesine bağlı olan ekonomik, toplumsal ve kültürel gelişme süreçlerinin yavaş ilerlediği, geleneksel değerlerin hayatın şekillendirilmesinde etkili olduğu, yüz yüze ilişkilerin önemini koruduğu, teknolojik gelişmenin yaşama ve üretime yansımalarının daha uzun bir zaman aldığı sosyo-ekonomik nitelikleriyle kentsel alanlar dışında kalan mekânlar” olarak tanımlanmaktadır (DPT, 2006: 35). Kısaca kentsel yerleşim alanlarının dışında kalan, kendi öz kaynaklarına sahip, seyrek bir yerleşme deseni olan ve nüfusun kırsal yerleşmelerde toplandığı alanlar olarak da ifade edilebilir (Coşkun, 2018: 18).

Kırsal alanın yalnızca bir tarımsal faaliyet alanı olarak görülmesinden vazgeçilerek, sektörlerin birbirinin alternatifi değil tamamlayıcısı olduğu gerçeği bilinmelidir. Tüm sektörleri kapsayan bütünsel yaklaşımla ekonomik öngörülerin planlamalarda yer alması zorunluluğu vardır (DPT, 2000: 13). Kırsal alandaki kültürel ve doğal varlıkların zenginliği ve çeşitliliği turizm ve rekreasyon faaliyetlerinin geliştirilmesi açısından önemlidir. Bu kapsamda; turizm ve rekreasyon faaliyetleri ile bunlarla ilgili hizmetlerin iyileştirilmesi; tanıtım faaliyetlerinin etkinleştirilmesi; fon yaratma ve kırsal alanlarda turizmde yapılanma, turizm potansiyeli taşıyan bölgelerde turizme uygun alt ve üst yapı geliştirme modellerinin oluşturulması; turizmin çevresel ve ekonomik etkilerinin tespiti ve takibinin kurumsallaştırılması, turizmin sürdürülebilir hale getirilmesi suretiyle turizmin kırsal alan ekonomisine katkısı artırılacaktır (DPT, 2006: 18).

Kırsal alanlar, turistlere etnik ve coğrafi karakterinden, tarihinden, farklı kültüründen ve kırsal doğasından kaynaklanan gizemli bir çekicilik sunmaktadır. Kırsal turizm dünyada hızlı büyüyen turizm endüstrisinin gelişen bir alanıdır (Heneghan, 2002: 72). Günümüzde kırsal alanlardaki ekonomik etkinliğin azalması, tarım sektörünün yeniden yapılanma süreci, kırsal sanayinin küçülmesi, kırsal alanın kente göç etmesi gibi nedenler söz konusudur. Bu yüzden birçok batı ülkesinde turizm kırsal alanların ekonomik ve sosyal yönden yeniden yapılandırılması için alternatif bir kalkınma stratejisi olarak değerlendirilmektedir. (Karacan, vd., 2016: 6). Kırsal alan ise, büyük oranda korunabilmiş doğal, tarihi ve kültürel çevresiyle, sürdürülebilir turizmin gelişiminde etkili bir alan olarak önemli bir potansiyeldir (Altuner, 2018: 3).

Kırsal Turizm

Turizmin gelişmesi, turizm arzının çeşitli olmasına bağlanabilir. Bu durum özellikle son yıllarda uluslararası turizm hareketlerine katılanların taleplerinin değişmesiyle ortaya çıkan farklı isteklerin arz edilmesinden kaynaklanmaktadır. Son zamanlarda turistlerin ilgisi alternatif turizm türleri üzerine yön değiştirmiş, deniz, kum, güneş odaklı turizmden uzaklaşmaya başlamışlardır. Turistlerin tercih ettiği alternatif turizm çeşitlerinden bir tanesi de kırsal turizmdir (Çeken, vd., 2007: 6). Kırsal turizm kavramında kırsalın içerdiği anlam, ülkemizde doğrudan “kırsal alanlar” olarak algılanmaktadır. Bunun sonucunda kırsal turizm yayla turizmi, av turizmi, mağara turizmi, eko-turizm ve açık hava doğa sporları ile aynı tutulmaktadır. Bu düşünce yanlış değildir. Ancak kırsal turizmde temel amaç bir köy, bir çiftlik, bir dağ evi ya da buna benzer yerlerde konaklayarak, kırsal kültürle tanışarak ve kaynaşarak bir tatil geçirmektir. Kırsal turizmin diğer turizm çeşitleriyle aralarında amaç ve etkinlikler bakımından bir takım farkların olduğu da bir gerçektir (Soykan, 2003: 2).

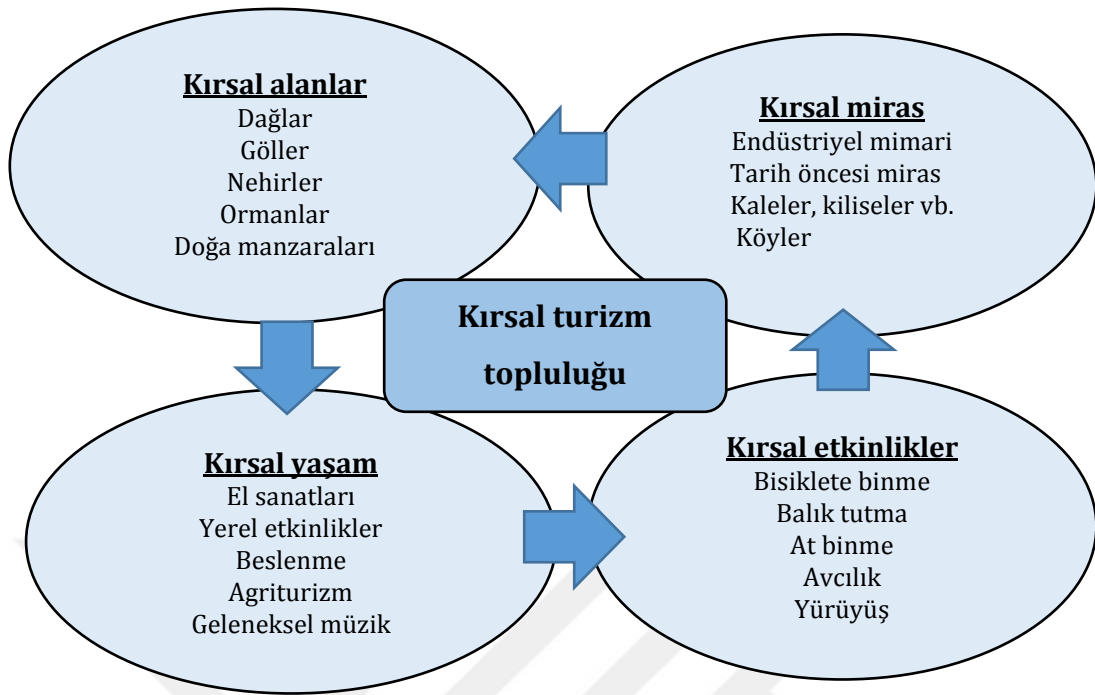
Kırsal turizm, kısaca kırsal alanlara yapılan seyahat olarak tanımlanabilir. Ancak, araştırmalara bakıldığında kırsal turizmin daha karmaşık olduğu görülmektedir. Kırsal

alanlarda gerçekleştirilen turizmle ilgili, kültürel etkinlikler, festivaller, tarımsal turizm, doğaya dayalı etkinlikler, el sanatları ürünleri gösterilerini içeren örnekler bulunmaktadır. Kırsal turizm bütün tarım turizmi aktivitelerini, eko-turizmi, sağlık turizmini ve eğitici seyahatleri kapsayan çok yönlü karmaşık bir etkinliktir (Torun, 2013: 33). Kırsal turizm, yerel halk tarafından organize edilen ve yürütülen, doğal, geleneksel ve insan çevresi arasındaki bağlantıya dayanan, kırsal alanlarda gelişmiş turistik aktiviteyi ele alan bir kavramdır (Foris, 2000: 43). Kırsal turizm, ulaşabileceği bir değişimi yaratan ve yansıtan dinamik bir olgudur (Sharpley ve Roberts, 2004: 119).

Kırsal coğrafi ortamlar; özellikle kent insanının giderek artan rekreasyon gereksinimine geçmişten günümüze doğal ve kültürel yapılarıyla cevap vermeye çalışmaktadır. Kentte yaşamını sürdüren insanlar, kırsal alanlara çoğunlukla akraba-tanındık veya rekreasyonel amaçlı günübirlik ziyaretlere gitmektedirler. Özellikle kırsal yaşam biçiminin çekiciliği, baskı ve stres yaratacak durumların olmayışı, bunun yanında kişilerin kendilerini özgür hissetmelerini sağlayacak olanakların var olması, günümüzde hafta sonları veya mevsimlik-yıllık tatillerde bu ortamlara olan yoğun ziyaretleri beraberinde getirmiştir. Böylece “kırsal turizm” denilen bir turizm türü doğmuştur (Soykan, 1999: 68).

İnsanların günlük yaşamlarını sürdürdükleri yerler dışındaki kırsal yörelere gerçekleştirdikleri ziyaretleri, buralarda tarım üreticilerinin ürettikleri mal ve hizmetleri, yörenin doğal dokusuna uygun mekanlarda talep ederek ve yörede para arttırma arzularını minimize ederek geçici konaklamalarından doğan olaylar ve ilişkilerin bütünü kırsal turizm olarak tanımlanabilmektedir. Bu tanımdan hareketle üzerinde durulması gereken önemli hususlardan birisi de, tarımın egemen olduğu bir yöreyi ziyaret edenlerin yörenin doğal dokusuna uygun mekanlardan yararlanmalarıdır. Burada üzerinde durulması gereken nokta ise tarım arazilerinde inşa edilen işletmeler değil, çevresinde yeşil alan ya da tarım arazisine sahip bulunan genişletilmiş çiftlik evleridir. Ele alınan bir diğer nokta da, tarım üreticilerinin tarımsal üretimin yanında yabancı veya yerli turistlerden ek gelir sahibi olabilmeleridir (Küçükaltan, 1997: 212).

Frochot (2003) kırsal turizm, kırsal bölgenin fiziksel konumunun ötesine uzanmalı ve yerin psikolojik, sosyal, tarihsel ve imge algılamalarını içeren eksiksiz bir olgu olarak belirtmiştir (Kalkstein-Silkes, 2007: 20). López ve García (2006: 86) kırsal turizmi; kitle turizmi tarafından istismar edilen bölge içi sınırlama ve bölgelere alternatif bir turizm türü olarak göstermiştir. Huzur, doğa ve yerel geleneklere aşina olmak, kırsal turizmde önemli bir rol oynamaktadır. Kırsal turizmi, bir kavram olarak algılayabilmek için onun bileşenleri tanımlanmalıdır ve aşağıdaki şema bunu açıklamaktadır (Şekil: 1):

Şekil 1. Kırsal Turizm Bileşenleri
Kaynak: Soykan, 2006: 59

Kırsal turizm, kırsal yerleşmelerle iç içe olan, doğal kaynakların varlığıyla oluşan bir turizm türüdür (Soykan, 2003:1). Kentleşme sürecinin de başlamasıyla birlikte kırsal turizm hareketleri de gündeme gelmiştir. Kent yaşamının insanlarda yarattığı olumsuz etki, sakin ve huzur dolu ortamlara olan ihtiyacı arttırmıştır. Kırsal turizm başta iç turizm konusu iken son yıllarda ulaşım olanaklarının ve iletişim teknolojilerinin gelişmesiyle uluslararası turizmin konusu olmaya başlamıştır. Gelişmekte olan ülkeler, kırsal turizmin kırsal kalkınma içindeki rolünü fark etmekte geç kalmışlardır. Bundan dolayı kırsal turizmin kalkınmaya olan katkısını yeni anlamaya başlamışlardır (Akça, 2004: 64). Turizmde gelişmiş veya gelişmekte olan ülkeler, kırsal turizmin olumlu etkilerinden dolayı, var olan turizm çeşitlerinin alternatifi ya da tamamlayıcısı olarak kullanılmaktadır. Kırsal turizm her geçen gün daha çok önem kazanmaktadır (Soykan, 2003:1).

2.2. Kırsal Turizmin Gelişimi ve Önemi

Kırsal turizm, sanayi ve geleneksel tarım sektörlerinin azaldığı yerlerde toplumlara yeniden hayat veren bir sektör konumunda olduğu için, Avrupa'da kırsal alanların kalkınmasında alternatif bir yaklaşım olarak görülmektedir. Öyle ki Avrupa gibi Amerika'da da bazı bölgelerdeki kırsal yerleşimler, hayatta kalabilmek için tarımın yerine geçebilecek

faaliyetleri araştırma yoluna gitmiştir. Böylece turizmi bir çıkar yol olarak görmüşlerdir. Bu bölgelerde yaşayan insanlar, yaşamsal refahın metropolitan alanlardan daha yoksul durumdaki kırsal alanlara doğru coğrafi olarak yeniden yayılabileceğini düşünmektedirler (Kiper, 2006: 50).

Kırsal turizmin gelişmesi turizmde gerçekleşen rastlantısal gelişmelere bağlı değildir. Tamamen uzun bir süreci kapsamaktadır. Turizmin gelişiminde boş zaman ve gelir faktörlerinin etkili olduğu bilinmektedir. Ancak kırsal turizmin gelişiminde boş zaman ve gelir faktörlerinin yanında eğitim ve kültür düzeyinin artması, sağlıklı yaşam, çevre ve turizm bilincinin gelişmesi, sürdürülebilir turizm anlayışı, organik gıdalara ilginin artması, sessizlik ve sükunet, doğayla iç içe olma arzusu, macera, reklam-tanıtım, geleneksel kıyı turizminden kurtulma, kırsal örgütlerin kurulması gibi faktörler yer almaktadır (Uçar, vd., 2010: 15). Kırsal bölgelerde turizmin bir gelişim aracı haline gelmesi için bu oluşumların yerel topluma, kavramsal ve işlevsel olarak iyi anlatılması ve benimsetilmesi gerekmektedir. Kırsal toplum üyelerinin turizm olgusu hakkında bilgilendirilmesi, turizme katılımlarını artırabilir (Ayaz, 2012: 30).

Kırsal turizm son yıllarda gelişmiş ve gelişmekte olan ülkelerde yaygın bir biçimde uygulanan bir turizm türüdür. Kırsal turizmin son dönemde popüler bir turizm türü olmasının başlıca sebepleri olarak; tüketicilerin deniz, kum ve güneş şeklinde özetlenen klasik kitle turizminden sıkılmalarıdır. Turizmi ülkelerin tüm bölgelerine yayma ve dört mevsim turizmden yararlanma anlayışının gelişmesi, ilginç yerleri gezme-görme, turist profilinin değişmesi ve turistlerin çevre bilincinin artmasıyla doğaya duyulan özlem, otantik kültürleri tanıma arzusunun artması, yani insanların tatil ve turizm anlayışlarına ilişkin beklentilerinin değişmesiyle birlikte kırsal kalkınmanın gerçekleştirilebilmesi için kırsal turizm önemli bir araç olarak görülmektedir (Avcıkurt ve Köroğlu, 2008: 61). Kırsal turizmin bir yörede gelişebilmesi için o yörenin coğrafi konumu ve kuruluş yerinin uygunluğu, doğal, tarihsel ve kültürel çekiciliklerin varlığı ve tüm bunların korunması, alt yapı yeterliliği, konaklama imkânları kırsal ya da geleneksel üretim biçimlerinden birinin varlığı ve yöre halkının turizm için gönüllü olması en önemli faktörlerdir (Soykan, 1999: 69-70).

Kırsal turizm, yöre halkına kültürel etkileşim ve gelişimin yanında ekonomik fayda da sağlamaktadır. Ayrıca bölge insanının tarımsal gelirleri dışında kırsal turizm gelirleri olmakta ve kırsalda yaşayanların gelirleri artmaktadır. Buna bağlı olarak yaşam standardında da yükselme söz konusu olmaktadır (Torun, 2013: 32-33). Kırsal kültür, doğal çevre ve tarımla bütünleşen, ve diğer turizm türleriyle kolay entegre olabilen bir turizm türü olma özelliği ile kırsal turizmin önemi ana başlıklarla aşağıdaki gibi sıralanabilir (Karacan, vd., 2016: 4).

- Kırsal Turizm, her mevsim yapılabilen bir turizm türüdür.
- Kırsal turizm, turizmin coğrafi dağılışında denge unsurudur.
- Kırsal turizm bir çok turizm türüne entegre olabilir.

- Kırsal turizmde rekreasyonel etkinlikler çok çeşitli ve özgündür.
- Kırsal turizmin turist profili farklıdır.
- Kırsal turizm, doğal çevrenin ve kültürel mirasın korunmasına katkıda bulunur.
- Kırsal turizm, sürdürülebilir turizm anlayışına hizmet eder.
- Kırsal turizm bir ülkenin tanıtımında önemli bir araçtır.

Kırsal turizmi, klasik deniz-kum-güneş turizm hareketlerinden ayıran bu pozitif özellikler, kırsal turizmin herhangi bir destinasyon için ne derece önemli olduğunu açık bir şekilde göstermektedir (Karacan, vd., 2016: 4). Kırsal turizm, hem turistlerin taleplerine cevap verebilmek, hem de kırsal alanların sosyo-ekonomik canlılıklarını koruyabilmek ve geliştirebilmek adına oldukça önem arz etmektedir (Yılmaz ve Gürol, 2012: 23).

Kırsal turizmin bölge halkına yararlarına bakacak olursak; ilk olarak turizmin gelişmesi için bölgeye yapılacak yatırımlar hem kamu hizmetlerini arttıracak hem de halkın kişisel gelirlerini de arttıracaktır. Bunun yanı sıra bölgedeki el sanatları gelişir, esnaf ve sanatkar sayısı artar. Yöreye gelen turist sayısına orantılı olarak tarım ürünlerinde arz, talepleri karşılayamadığında halk toprağı daha çok işleyecektir. Aynı zamanda yeme-içme, konaklama vb. tesisler çoğaltılarak bölgenin kalkınmasına yardımcı olacaktır. İnşaat sektörünün gelişmesiyle yan sektörlerde de iş imkanı ortaya çıkacaktır. Böylece, yöresel halk birçok şekilde gelir kazanma olanaklarına sahip olacaktır (Ün, vd., 2012: 3). Turizm, yerel kalkınmanın sağlanmasında bir yandan ekonomik kalkınmayı gerçekleştirmeyi hedeflerken diğer taraftan da tarihi ve kültürel alanların korunması ve restore edilmesi, çekiciliğı olan ekolojik alanların korunmasını hedeflemelidir. Böylece kültürel zenginliklere dikkat çekerek kültürel geçmişe olan ilgiyi canlı tutacaktır (Küçük, 2012: 36).

2.3. Etkinlik Turizmi ve Önemi

Küreselleşme baskıları, ekonomik yapılanmanın getirdiğı problemlerle birlikte yeni kentsel kimlik oluşturma gereksinimleri doğmuştur. Nitekim şehirleri farklı kılmak, kent dokusunu canlandırmak ve ekonomik, sosyal, kültürel refahı sağlamak için kültürel değerlerden ve kaynaklardan en üst düzeyde faydalanmak amacıyla harekete geçilmiştir. Tüm ülkelerde festivaller, gösteriler, sergiler, fuarlar ve şampiyonalar gibi etkinlikler oluşturmak ve bu etkinliklerin tanıtımını yapmak kentsel gelişim stratejisinin bir parçası haline gelmiştir (Richards ve Palmer, 2010: 2). İnsanların farklı turizm aktiviteleri arayışının artmasıyla birlikte destinasyonlarda düzenlenen etkinlikler de bir turizm aracı olarak kullanılmaya başlanmıştır. Etkinlikler hayatın ayrılmaz bir parçasıdır ve sürekli olarak internet, televizyon, gazete ve reklam gibi medya araçları sayesinde fark edilmektedirler (Ambrosio, vd., 2011: 331).

Etkinlikler insanların birlikte hareket etmesi sonucunda gerçekleşen, toplumsal ya da bireysel birtakım ihtiyaçları gidermek üzere gerçekleştirilmektedir. Bunun yanı sıra bireysel

olarak başarıya ulaşılamayan durumlarda bir grup veya örgüt olarak ortak amaçlara ulaşmak, ortak bir duygu ya da düşünceyi paylaşmak ve toplumsal yaşam içinde sosyal bir varlık olabilmek vb. amaçlarla düzenlenen olaylardır (Ekin, 2011: 3). Etkinlikler günümüzde, turizmi geliştirme ve pazarlama stratejilerinin ayrılmaz ve önemli bir parçası haline gelmiştir. Bu fenomeni tanımlamak için etkinlik turizmi ifadesi kullanılmaktadır (Tassiopoulos, 2005: 4). Getz (1997: 16) etkinlik turizmini, etkinliklere katılan turist sayısını azami seviyeye çıkarmak amacıyla birincil ya da ikincil turist çekicilikleri olarak etkinliklerin planlanması, geliştirilmesi ve pazarlanması şeklinde tanımlamaktadır.

Etkinlik turizmi, bir etkinliğe katılmak üzere seyahat eden veya seyahat ettiği destinasyonda etkinliklere de katılan bir pazar bölümünü ifade etmektedir. Etkinlik turizmi, temel turistik ürün olmasının yanında alternatif turistik ürün olarak da değerlendirilebilmektedir (Kozak ve Bahçe, 2009: 157). Etkinlikler profesyonel olarak yürütülerek yılın her dönemi gerçekleşebilmektedir. Özdemir (2008: 38) destinasyonların belirli etkinlikleri kendi destinasyonlarında gerçekleşmesini talep ederek, etkinliklerin çekiciliklerine dâhil olmayı istemelerinin nedenlerini şöyle sıralamaktadır:

- Düşük sezonda ziyaretçileri çekmek,
- Ziyaretçilerin kalış sürelerini uzatmak ve harcamalarını arttırmak,
- Destinasyonla ilgili pozitif imaj ve farkındalık yaratmak,
- Kongre ve ziyaretçi bürosu üyelerinin promosyonlara katılımı ya da sponsor olmaları için fırsatlar yaratmak,
- Destinasyon yönetim büroları ve toplum için gelir elde etmek,
- Altyapı iyileştirmelerine katkı yapmak,
- Mevcut olanaklardan daha etkili bir şekilde yararlanmaktır.

Etkinliklerin her biri büyük bir çaba gerektirir. Çünkü etkinlik demek, etkinlik planlayıcıları, etkinlik katılımcıları ve bu iki grup arasında iletişimi sağlayan sistemin uyumu anlamına gelmektedir. Etkinlikler farklılık gösterir ve her bir etkinlik katılımcılara farklı deneyimler kazandırmaktadır. Etkinliğin gerçekleştiği destinasyonda bulunmak, o atmosferi paylaşmak, orada bulunmuş olduğunu söylemek turistleri motive eden önemli faktörlerdir. Söz konusu etkinliğe katılım gösterilmemesi ise turistlerin gözünde kaçırılmış bir fırsat olarak değerlendirilmektedir (Getz, 2008: 404).

Etkinlikler, yerel halk tarafından daha sonrasında da kullanılabilecek tesisler de kazandırmaktadırlar. Dolayısıyla etkinlikler, halklar tarafından kültürel çeşitliliklerini sergilemek, yerel halk için eğlence olanaklarını arttırmak, yerleşim yerini tutundurmak, bölgeye ziyaretçi çekmek, böylelikle yaşanan yerdeki yaşam kalitesini geliştirmek ve gelir yaratmak amaçlarıyla düzenlenmektedirler (Yolal, 2017: 37).

Etkinlik, yarattığı ekonomik etkiler nedeniyle ülkeler, bölgeler ve destinasyonlar açısından önem taşımaktadır. Bu nedenle etkinlikler, bir destinasyonu ya da bölgeyi tanıtmada

ve imajını güçlendirmede önemli bir role sahiptir. İnsanların etkinliklere katılımlarını arttırabilmek için etkinliğin içeriğini zenginleştirmek gerekmektedir (Ambrosio, vd., 2011: 331). Turistler, planlanmış etkinliklere katılmanın yanında gidilen destinasyonu tanımak istemektedirler. Bu nedenle, etkinlik turizmi turistik destinasyonların tanıtımına yardımcı olmaktadır. Ayrıca destinasyon yönetim organizasyonları tarafından destinasyonların pazarlanmasında tercih edilmektedir (Getz, 2008: 403).

Etkinlikler turizmde önemli bir motivasyon faktörü olarak değerlendirilmektedirler. Bununla birlikte etkinlikler bir destinasyonun turizm gelişim planları için de katkı sağlamakta ve diğer destinasyonlara göre rekabet avantajı sağlamaktadırlar (Ispas ve Hertanu, 2011: 127). Düzenlenen etkinliklerde turizm hareketliliği sağlanan yörenin tanıtımı da yapılmaktadır. Ayrıca modern turizmde kültürel, sanatsal, sportif etkinlikler gerçekleştirildikleri bölgeye imaj kazandırmada kullanılan etkin yöntemlerden biri olarak kabul edilmektedirler (Tayfun ve Arslan, 2013: 192-193).

Etkinlikler destinasyona ilave bir çekicilik unsuru oluşturmakla birlikte turizmin sürdürülebilir olmasını sağlamaktadırlar. Bu bağlamda etkinlik turizminin destinasyona sağladığı faydalar aşağıdaki gibi sıralanmaktadır (Karagöz, 2006: 7);

- Turizm sezonunu uzatmak ve çeşitlendirmek,
- Turizm talebini ülke içindeki farklı destinasyonlar arasında eşit dağılmasını sağlamak,
- Bölgelere yeni gelir kaynakları yaratmak,
- Destinasyonlarda çekicilik ve farkındalık yaratmak,
- Yeni altyapı ve hizmetlerin oluşturulması ya da mevcut hizmetlerin ve alt yapının geliştirilmesi için harekete geçirici bir etken olmak,
- Destinasyona medyanın ilgisini çekmek,
- Güçlü ve aktif imajlar oluşturarak ve kültürel temalar yaratarak destinasyon markalamasına yardımcı olmak,
- Tek bir seyahatin yeterli olduğunu düşünen insanları, tekrar ziyaretler için teşvik etmektir.

2.4. Festivaller ve Festivallerin Etkileri

Festival kavramı bu bölümde detaylı bir şekilde ele alınmıştır. Ayrıca yemek festivalleri ve festivallerin etkileri bu bölümde yer almaktadır.

2.4.1. Festival Kavramı

Festivaller, boş zaman ve turizm ile ilgili olguların en hızlı büyüyen biçimlerinden biri olarak tanımlanır (Derrett, 2000: 120). Festivaller ve etkinlikler, insanlara kültürel ve sosyal etkinliklere katılmak veya boş zamanı değerlendirmek için farklı deneyimleri yaşama fırsatı verirler (Davies ve Brown, 2000: 169). Latince “festivitas” kelimesinden türetilen “festival”, kutlama veya şükran duygularını göstermeye yönelik gerçekleştirilen sosyal bir toplanmayı

ifade etmektedir. Festivallerde bir yere özgü olan bilgi birikimi yine ve yeniden üretilerek, bir yeri diğerinden farklı kılan tarih, kültürel miras ve sosyal yapıların devam ettirilmesi amaçlanmaktadır (Kladou, 2011: 27). Sanat olaylarının birçoğunda olduğu gibi festivallerin de oluşumu dinsel nedenlere dayanmaktadır. İlkel dinlerde her yıl belirli günlerde düzenlenen ritüeller sayesinde toplumun dinsel inançlarının tekrarlanması ve geleneksel hale getirilmesiyle bir sonraki kuşağa aktarılması sağlanmıştır. Böylece toplumun bireyleri arasında, ölümlerle yaşayanlar arasında, bireylerle tanrılar arasında bağların güçlendirilmesi sağlanırdı. Eski Anadolu uygarlıklarında dinsel kökenli birçok festival düzenlenmiştir. Rönesans'tan sonra dinsel olguların önemini yitirmesi ve Aydınlanma Çağı'nın başlamasıyla birlikte din dışı festivaller de düzenlenmeye başlanmıştır. Avrupa'da ilk din dışı festivalin İngiltere'de 18. Yüzyılda düzenlendiği kaynaklarda belirtilmiştir. 1748'de düzenlenen "Londra Festivali" ilk müzik festivali olarak bilinmektedir. İki dünya savaşı arasında daha çok ulusal kimlikleri koruyan festivaller düzenlenmiştir. Turizm amaçlı festivaller ise, 1950'lerden sonra düzenlenmeye başlanmıştır. Ulusal veya uluslararası düzeyde yapılan bu etkinlikler, modern turizmin imaj oluşturmada kullanılan en önemli araçlarından biri olarak görülmektedir (Bilgili, vd., 2012: 118).

Festivallerle ilgili literatürde birçok tanım yer almaktadır. Yapılan tanımlardan bazıları şöyledir:

- ❖ Festival, tarihi önceden belirlenen, yörenin geleneksel simgesi durumuna gelmiş, yerel topluluk tarafından devamlılığı sağlanmak adına toplumun kolektif belleğinde yer edinmiş olan etkinliklerdir (Küçük, 2012: 14).
- ❖ Festival, yöre kültürünü, tarihini geliştirmek ve korumak, istihdamı arttırmak ve yerel turizm endüstrisini geliştirmek amacıyla düzenlenen etkinliklerdir (Günersel, 1997: 67).
- ❖ Festival, toplum ve insanlar arasında yakınlaşmayı ve destinasyonun tanıtımını sağlamak amacıyla sosyal, ekonomik, sanatsal ve kültürel açıdan düzenlenen etkinliklerdir (Bilgili, vd., 2012: 118).
- ❖ Festival, insanlar ve toplumlar arasında yakınlaşma ve tanıtım sağlamak amacıyla düzenlenen etkinlikler olarak tanımlanabilir (Atak, 2009: 37).
- ❖ Festival, en kısa tanımıyla tema veya halk kutlamasıdır (Getz, vd., 2010:30).

Festivaller, karnavallar ve toplumsal anma günleri bir bölgenin turistik çekiciliğini canlandırmakta ve geliştirmektedir. Festivaller dans, drama, komedi, müzik, film, el işleri, çeşitli sanatlar, etnik veya yerel kültür birikimi, tarihsel açıdan önemli olaylar, dinsel gelenekler, yemek ve şarap, dini törenler ve tarım ürünlerini tema olarak kullanan kutlamalardır. Ziyaretçiler temelde kutlanan olaya duydukları özel ilgi nedeniyle festivallere katılım göstermektedir (Ekin, 2011: 20). Etkinlik süresince ziyaretçiler, turist ya da yerel halk olarak festival deneyimine katılmaktadır. Festivaller turizm çekiciliği olmanın yanında toplumsal kutlamalar olarak da bilinmektedir. Festivaller, bireysel ve toplumsal kimliğin bir parçasıdır. Festivaller aynı zamanda toplumlar, kültürel çevre ve toplum üyeleri arasındaki bağları

güçlendirme sürecidir (Goldblatt, 2000: 7). Festivaller, dünya insanları arasındaki dostluğu pekiştirmenin yanında tanışılan yeni kültürlere ve yaşamlara yönelik merakı körükleyerek insanları yeni yerler görmeye teşvik etmektedir (Çulha, 2008: 1832). Ayrıca festivaller, yüksek bütçeli fiziksel yatırımlara dayanmadıkları için eşsiz bir çekicilik unsurudur. Doğal güzellikler veya inşa edilmiş çekicilik dışında yerel halkın ve organizatörlerin gayret ve isteğine bağlıdır. Bunun yanında küçük finansal yatırımlarla önemli büyük finansal geri dönüşüm kazandırma potansiyeline de sahiptirler. Bu küçük etkinliklerde önemli olan nokta ise, az sermaye isterler ve var olan altyapıdan yararlanırlar. Genellikle gönüllülük esasına ve yerel kontrole dayanmaktadırlar (Gürsoy, vd., 2004: 173).

Turistlerin önemli bir çekicilik unsuru olan festivallerle çeşitli şekillerde karşılaşmaları mümkündür. Festivaller bazı durumlarda, özellikle büyük ve görkemli etkinliklerde, ana motivasyon kaynağı olmaktadır. Böylece turistlerin zamanlarının ve bütçelerinin çoğunu almaktadırlar. Ticari olarak tanımlamak gerekirse, paket programlarda ana çekici unsur olarak festivaller turistlere sunulmaktadır. Ayrıca festivallerin düzenlendiği yer, festivallerin yanında ikinci bir unsur olarak öne çıkarılmaktadır. Böyle durumlarda festivalin yapıldığı yer festivalle anılır hale gelerek festivalle özdeşleşmektedir. Bazı durumlarda ise, festivaller, turistik bölgenin kültürel çekiciliğini arttırıcı yardımcı bir unsur olarak kullanılmaktadır. Turistler yöreyi gezerken küçük festivallerle karşılaşabilmektedir. Böylece yerel unsurlarla karşılaşarak yöreyi, halkı, kültürü vb. tanıma fırsatını yakalama şansları doğmaktadır. Kısacası festivallerle ilgili olarak üç ana unsurdan bahsedilebilir. Bunlar (Picard ve Robinson, 2006: 3):

- Festivaller, ana çekici unsur olarak turistik bölgenin önüne geçer ve bölge festivalle anılır,
- Bölge ön plandadır, festivaller kültürel çekiciliklere, bölgeye katkı sağlar,
- Diğer bir durumda ise, turistler festivallerle tesadüfen karşılaşmaktadırlar.

Özel bir önemi olan festival; dönemi, yapıldığı çevre, konusu, katılanların sayısı gibi nitelikleri belli bir program dahilinde gerçekleşmektedir. Ayrıca sanat, kültür, yemek, bilim, ekonomik faaliyet, ürün, dönem veya belli bir temaya yönelik olarak tek seferlik veya belli aralıklarla tekrarlanan gösteri ve etkinliklerdir (Atak, 2009: 37). Bir tema, festivalin adında apaçık yer alabilir ya da kutlama yapanların kültürü ve paylaşılan değerlerinin daha önemli veya kısmen gizli bir özelliği de olabilmektedir. Ayrıca kullanılan tema festivalin bütün unsurlarını birbirleriyle uyumlu bir etkinliğe bağlayan birleştirici bir güçtür. Festivallerin belirgin bir özelliği de kamusal olmalarıdır. Bu nedenle festivaller, toplum için toplum tarafından yapılır. Festivallerin, gerçekleştiği topluma ait bir kökeni, kaynağı ve halkın sahipliği yoksa başarısızlıkla karşı karşıya kalma riski vardır (Getz ve Frisby, 1990: 1).

Falassi (1987: 14) festivalleri şu şekilde özetlemiştir:

- Kutsal veya kültürel, özel gelenek/göreneklerle belirginleşmiş kutlamalar,
- Belirli bir olayla veya önemli bir ürünün hasadıyla ilgili yıllık kutlamalar,
- Genellikle tek bir sanatçı veya sanat dalına adanmış bir dizi güzel sanatlar çalışmasını içeren kültürel etkinlikler,
- Panayırılar,
- Halka açık şenlik, ziyafet ve eğlencelerdir (Akt. Karagöz, 2006: 23; Akt. Ekin, 2011: 20).

Aslında festivaller, ev sahibi toplumun değer, ilgi ve isteklerine ışık tutarak o toplumu özgün kılan nitelikleri yansıtmaktadır. Ayrıca toplum odaklı festivaller yerel gönüllüler, yerel çalışanlar ve yerel yönetimlerden oluşan kurullar tarafından düzenlenmektedir. Toplum odaklı festivaller, bu tür bir örgütlenme yapısıyla ev sahibi toplumla bağlarını daha da ileriye taşımaktadırlar (Derrett, 2000: 120). Bununla birlikte toplum odaklı yapılan festivaller turizmin yararlarından daha fazla katkı sağlamaktadırlar. Ayrıca gerçekleştikleri yerde toplumun sosyal temellerini güçlendirebilmektedirler. Bu tür festivaller bireylerin kutlama, sosyalleşme ve eğlenme amacıyla bir araya gelebilmelerine fırsat sunmaktadırlar (Ekin, 2011: 21). Toplum üyeleri festivalin içinde herhangi bir şekilde yer alarak yeni beceriler geliştirme olanaklarından ve artan toplum ruhu ile gururundan faydalanabilmektedir. Festivallerin gelişimine katkıda bulunan diğer toplumsal kavramlar arasında toplum kimliği ve aidiyet, toplum içi uyum ve toplumsal huzur sayılabilmektedir (Duffy, 2006: 22).

Günümüzde, dünyada birçok festival türü vardır. Zamanla gelişmekte olan, geliştikçe türlere ayrılan festival kavramı, insanların sosyal hayatlarında yer alan neredeyse bütün alanlarda yapılabilmektedir. Müzik, film, yiyecek, dini, etnik vb. örnekleri çoğaltılabilecek birçok festival türü varlığını sürdürmektedir. Ancak bazı festivaller ön plana çıkarak, seyahat hareketlerine yön vermişlerdir. Bu durum turistik talebi etkileyecek düzeylere kadar gelmiştir (Atak, 2009: 39).

Festival sınıflandırmaları farklı ölçütler açısından değişik şekiller aldığından evrensel bir sınıflandırma yapmak olanaksızdır. Bunun yanında, festivallerin genelde kabul görmüş belli bir sınıflandırması olmadığı için, araştırma amaçlarına göre farklı kriterler kullanmak daha etkili olacaktır (Karagöz, 2006: 27). Bazı kriterlere göre aşağıdaki gibi sınıflandırıp örneklendirmek mümkündür (Atak, 2009: 40; Ekin, 2011: 24; Kömürcü, 2013: 31-32):

- ❖ Büyüklüğüne göre festivaller:
 - Yerel festivaller (Malatya Kayısı Festivali)
 - Bölgesel festivaller (Güneydoğu Yemekleri Festivali veya Balkan Müziği Festivali)
 - Ulusal festivaller (Türkiye Üniversitelerarası Halk Oyunları Festivali)
 - Uluslararası festivaller (Uluslararası İstanbul Film Festivali, Cannes Film Festivali, vb.)
- ❖ Konusuna göre festivaller:
 - Sanat festivalleri (Uluslararası İstanbul Caz Festivali, Antalya Altın Portakal Film Festivali vb.)
 - Kültür festivalleri (Bozcaada Yerel Tatlar Festivali)
- ❖ Alanına göre festivaller:
 - Tek bir alanlı festivaller (Rock'n Coke, Mengen Türk Yemekleri Festivali, vb.)
 - Çok alanlı festivaller (Ayvalık Sanat Festivali: resim, heykel, sinema, edebiyat, vb.)

Festivaller düzenlendikleri ülkelerde ekonomik etkileriyle sosyal hayata yön vermekle birlikte, farklı bir tanıtım kalemini de oluşturmaktadırlar (Atak, 2009: 39). Festivallerin sayısının artmasında birbiriyle ilişkili bazı nedenler bulunmaktadır. Bunlar; ekonomik üretim yapısının değişmesi, şehrin yönetim anlayışının değişmesi, kültürün zenginlik ve istihdam yaratma aracı olarak görülmesi ve küreselleşmenin etkileri olarak sıralanmaktadır (Apaydın, 2011: 143).

2.4.2. Yemek Festivalleri

Yemek festivalleri niş olaylar olarak nitelendirilmesine rağmen, bu etkinliklerin sayıları dünya genelinde artmaktadır (Blichfeldt ve Halkier, 2014: 1588). Yemek, festivallerin çoğunda mevcuttur. Birçok durumda yemek, festival kutlamasının ana nedeni konumundadır (Kalkstein-Silkes, 2007: 4). Bununla birlikte, festivaller yalnızca bir gıda bileşeni içerdikleri için bir yemek festivali olarak sınıflandırılmazlar. Bir yemek festivali, bölgesel/yerel özel yiyeceklerin ne olduğunu veya yiyecek temelli ya da gıda temalı etkinliklere ve programa sahip bir festivali gerçekten vurgulayan, yiyecek özellikli bir festival olmalıdır. Yemek festivali, toplulukların, halkın kutlamasına ve yerel yiyeceklerin tanıtımına katıldığı yer olarak tanımlanmaktadır (Lee ve Arcodia, 2011: 5).

Festivaller iki farklı biçimde ortaya çıkabilmektedir. Bunlardan ilki farklı kültürel toplulukların kimliklerini devam ettirme iddiasıyla yaptıkları ve gelenekselleşen festivallerdir. İkincisi ise tarım üretimi üzerine kurulmuş festivallerdir. Bu festivallerdeki amaç ürünlerin ulusal ve küresel pazarda tanıtılması, göçlerle birlikte şehir dışına ya da köy dışına çıkmış insanların ana topraklarına dönerek burada yapılan etkinliklere katılımlarını sağlamaktır. Farklı amaçlarla ortaya çıkmalarına rağmen hepsinin ortak özelliklerinden birisi sosyal ilişkilerin, etkileşimlerin ve belli bir dayanışma ağının oluşturulmasıdır. Oluşan bu toplumsal durumda ise yemek organizasyonları dikkat çekmektedir. Örneğin, kimlik eksenli festivallerde daha çok topluluğa özgü yemekler ön plandayken, tarım festivallerinde ise üretilen ürünler üzerine yapılan yemek organizasyonu dikkatimizi çekmektedir (Sağır, 2012: 2686). Bölgesel gıda festivallerinin sadece ekonomik kalkınmada değil aynı zamanda bölgesel turizm gelişiminde de önemli bir rol oynayabileceğini ve mevcut ürünlere değer kattığı tespit edilmiştir. Ayrıca, yemek festivalleri yerel ürünleri tanıtmak ve kendilerini büyükşehir topluluk festivallerinden ayırmak için düzenlenmektedir (Lee ve Arcodia, 2011: 1).

Ziyaretçiler aynı festivale değişik sebepler ve güdüler ile katılmamaktadırlar. Bir etkinliğe katılma kararı, bireyin herhangi bir ihtiyacının karşılanmasına yönelik olan arzuların harekete geçmesi olarak açıklanabilir. İnsanları seyahate yönelten birçok güdü bulunmaktadır. Bunların çok sayıda olması, hem bireysel düzeyde hem de toplu düzeyde belirmektedir. Bireysel

düzeyde bir ziyaretçinin, bir festivale katılma yolu ile tatmin etmeyi arzuladığı, aile ile beraber vakit geçirmek veya kültürünü geliştirmek gibi farklı ihtiyaçları bulunabilmektedir. Toplu düzeyde, farklı bireyler aynı paket içerisinde bir araya gelerek farklı özelliklerinden faydalanabilirler. Bu nedenle, bazılarına göre, belirli bir yemeği yemek kültürel bir geleneği deneyimlemek için bir araç olabilir, diğerleri için ise gruplar arası ya da grup içi sosyalleşmeyi kolaylaştırmak için bir araç olabilir (Crompton ve McKay, 1997: 425-426). Yemek festivalleri bir destinasyonu bir yemek turizmi destinasyonu olarak tanıtmak için de kullanılabilir. Yemek festivalleri, çok sayıda yerli ve yabancı turisti cezbedeceği gibi bölgeye de ekonomik bir yarar sağlayacaktır. Bu durum sadece gıda ve yerel işletme üreticilerine fayda sağlamakla kalmamaktadır. Aynı zamanda destinasyonda yemek turizminin yapılabileceği yer olarak imaj kazandırmaktadır. Böylece bölge bilincini artırır ve yerel yemeklerin sergilenmesine olanak sağlamaktadır (Lee ve Arcodia, 2011: 6). Festivaller, turistlerin ve sakinlerin birbirlerinin deneyimlerini paylaşmaları için birbirlerine en uygun fırsatı sunar. Yemek, herhangi bir gezinin vazgeçilmez bir ihtiyacını kültürel bir değişime dönüştüren tat, dokunuş ve koku duyularını içermektedir. Turistler için, festivallerdeki yemekler, yeni kültürleri ve lezzetleri deneyimlemenin bir yoludur. Yemekle yapılan kültürel deneyimler, ziyaret bittikten sonra uzun süren kalıcı izlenimler bırakmaktadır (Kalkstein-Silkes, 2007: 4).

2.4.3. Festivallerin Etkileri

Festivaller, turist çekebilen ve böylece yerel konaklama işletmelerine talep yaratan etkinlikler olduğu söylenebilir (Litvin ve Fetter, 2006: 41). Bu etkinlikler; yöreye fon sağlamaları, medyanın dikkatini çekmeleri ve festivale ilgili diğer hizmetlerin talebini artırmaları gibi oldukça önemli rollere sahiptirler (Chhabra, 2001: 2). Tüm etkinliklerin ya da planlanan etkinliklerin bir amacı ve hedefi vardır, dolayısıyla istenilen, beklenen, tahmin edilen (bazen tahmin edilemeyen) sonuçları vardır. Bu sonuçlar da ev sahibi toplumu, katılımcıları ve diğer paydaşları etkiler. Bu etkiler olumlu ve olumsuz olabilir. Sağladıkları çevresel, politik, sosyal, ekonomik, kültürel yararlarından dolayı popülerlikleri artan ve destek gören festivallerin bazı olumsuz sonuçları da olabilir (Sharpely ve Stone, 2011: 4). Tablo 1’de festivallerin olumlu ve olumsuz etkilerine kısaca değinilmiştir.

Tablo 1. Festivallerin Olumlu ve Olumsuz Etkileri

Olumlu Etkiler	Olumsuz Etkiler
1. Sosyal ve Ekonomik Kazanımlar	1. Olumsuz Sosyal Davranışlar
Artan istihdam fırsatları	Kaba davranışlar
Artan hayat standartları	Artan suç oranları
Artan eğlence fırsatları	Aşırı alkol tüketimi
Ekonomik kazanımlar	Yaralanma olayları
Yeni insanlarla tanışma fırsatı	Çevreye zarar
Turistik bölgenin tanıtımı ve turist artışı	Sosyal yapının değişmesi
Turistlerin kalış sürelerinin uzatılması	Malzemelerin suiistimal edilmesi
2. Fiziksel Çevre İle İlgili Kazanımlar	2. Fiziksel Çevre İle İlgili Sorunlar
Çevrenin vitrinlenmesi	Çevresel hasar
Yerel kültürün ve mirasın korunması	Kirlilik
Altyapının gelişmesi ve yeni olanaklar	Kültürel mirasın hasar görmesi
Çevre bilincinin artırılması	Gürültünün yol açtığı rahatsızlık
Ulaşım ve iletişim sisteminin geliştirilmesi	Trafik ve park sorunları
Kentsel dönüşüm ve yenilenme	Aşırı kalabalık
3. Politik Kazanımlar	3. Politik Sorunlar
Uluslararası prestij	Fonların yanlış dağıtılması
Yatırımların tanıtılması	Sahiplik ve kontrolde sorumluluğun olmaması
Karşılıklı sosyal destek	İdeolojilerin yasallaştırılması
Yönetimsel becerilerin gelişmesi	Faaliyetlerin başarısız olması riski
Özgüven artışı	4. Ekonomik Sorunlar
Tecrübe artışı	Enflasyonist fiyatlar
Gelişmiş profil	Çıkar gruplarının suiistimali
Yerel imajın güçlenmesi	Fırsat maliyeti

Kaynak: Gül, vd., 2013: 218

Festivaller, dünya çapında turizm ve eğlence endüstrilerinin büyüyen ve canlı bir sektörü olarak ortaya çıkmaktadır. Bir destinasyon veya ev sahibi topluluk üzerinde önemli ekonomik, sosyo-kültürel ve politik etkilere sahip olduğu görülmektedir. Bununla birlikte, festivallerle ilgili çeşitli maliyet ve faydaları belirleme ve anlama yollarının geliştirilmesine yönelik giderek artan bir ilgi söz konusudur. Festivallerin ev sahibi topluluklar üzerindeki ekonomik etkileri belirlemek için geçerli modeller geliştirmeye çalışan birçok bilim adamı varken, festivallerin ve etkinliklerin sosyal, kültürel veya politik etkilerine odaklanan çok az sayıda çalışma vardır (Arcodia ve Whitford, 2006: 2). Bu nedenle turizmin etkileri araştırılırken, yalnızca gelir getirici ve döviz kazandırıcı özellikler gibi maddi ve ekonomik sonuçları ele alınmamalıdır. Toplumsal ve kültürel yansımalar gibi ekonomik olmayan konularda araştırılmalıdır. Festivallerin etkileri tek boyutlu değil çok boyutlu incelenmelidir. Tek boyutlu incelendiğinde yanıltıcı olma durumu yüksektir. Ancak ekonomik etkiler kadar, sosyal, kültürel, çevresel etkiler de dikkate alındığında daha sağlıklı sonuçlar elde edilebilir (Sert, 2013: 31).

2.4.3.1. Festivallerin Kültürel Etkileri

Kültürel etkiler, bireylerin kendilerini ve içinde yaşadıkları toplumu anlamalarına yardımcı olan normlarda, değerlerde ve inançlardaki değişikliği içerir (Sharpley ve Stone, 2011: 4). Kültürel değişimin ve etkileşimin yaşandığı turizm bölgelerinde, mevcut kültürel varlıklarından yararlanarak kendilerini yeniden konumlandırmak ve keşfetmek adına çalışmalar sürdürmektedirler (Yolal, vd., 2009: 278). Buna bağlı olarak, festivaller sayesinde de kültürel unsurlar başta olmak üzere destinasyonun sahip olduğu tüm çekicilikler ziyaretçilere aktarılabilmektedir (Şengül ve Genç, 2016: 81).

Festivaller, genellikle topluluk üyeleri tarafından, para kazandıran bir turist çekiciliği yerine, topluluğun kültürünü ve tarihini kutlayan ve yansıtan keyifli bir topluluk temelli etkinlik olarak kabul edilmektedir. Katılımcılar açısından festivaller bir topluluk gururu duygusu uyandırmaktadır. Bunun yanında doğal ve kültürel çevrenin korunmasına yardımcı olmaktadır. Ayrıca, yerel toplulukların kendi kimliklerini geliştirmelerine, kültür ve topluluk gelişimlerini ziyaretçilerle paylaşma fırsatları yaratmalarına olanak sağlamaktadır (Yolal, vd., 2016: 5). Festivallerin insanların hiç tanımadığı yöreleri görmelerine ve farklı kültürler ve yaşam tarzlarını öğrenmelerine imkân sağladığı bilinmektedir (Kozak ve Bahçe, 2012: 159). Bunun yanında, turistler de seyahatlerine yaşam biçimlerini, değer yargılarını ve toplumsal alışkanlıklarını beraberinde götürmektedirler (Kozak vd., 2010: 91). Turistlerin getirmiş olduğu bu değer yargılarından, yaşam biçimlerinden ve alışkanlıklardan ev sahibi toplumlar da etkilenebilmektedirler. Böylece ev sahibi toplumlar ve turistler birbirleriyle karşılıklı olarak etkileşime girmektedirler (Sert, 2013: 35).

Etkinlik kapsamında festivallerin olumlu etkilerinin yanında olumsuz etkilerinin de olduğu yapılan çalışmalarda saptanmıştır. Festivaller, ev sahibi toplumun toplumsal ve kültürel mozağini olumsuz bir şekilde etkilemektedirler. Ayrıca toplumda kimlik kaybı neticesinde ahlak ve değerler üzerinde sorunlara neden olabilmektedirler (Yolal, 2017: 41). Bunun yanında ise, yerel kültür, ziyaretçi çekmek üzere sergilenirken ticarileşme baskısının altında sürekliliği ve devamlılığı tehlikeye düşebilmektedir (Felsenstein ve Fleischer, 2003: 386). Diğer olumsuz etki de, yabancı sözcüklerin varlığı dilde yabancılaşmayı ortaya çıkarabilmektedir. Bununla birlikte, toplumda var olan arkadaşlık, dostluk ve konukseverlik gibi manevi değerlerin yerini ise ekonomik çıkar grupları alabilmektedir (Kozak vd., 2010: 96).

2.4.3.2. Festivallerin Ekonomik Etkileri

Turizmin temel ekonomik etkileri, devlet gelirlerine katkı, istihdam, gelir yaratma ve bölgesel kalkınmayı teşvik etmekle ilgilidir. Turizm işletmelerinin yerel topluluklar üzerindeki

ekonomik etkisine katkıda bulunan temelde iki bileşen vardır. Birincisi, yerel işletmelerin turistlere satma derecesi, yani ihracat. İkincisi ise, işletme girdilerini yerel halktan satın alarak sızıntıları azaltmasıdır. Kırsal festivallerin ve özel etkinliklerin ekonomik etkileri, özel bir etkinlik veya festivalin yapılması sonucunda ekonomide gerçekleşen net değişim olarak tanımlanabilmektedir (Chhabra, 2001: 90). Festivaller bulunduğu yöreye direkt olarak ekonomik katkı sağlama imkanı sunduğu için küçük yörelerde doğru planlandığı sürece özellikle de kadınlara bu tür olanakları daha kolay sunabilmektedirler. Ayrıca, yerel ürünlere olan ilgiyi arttırmakta bunun yanı sıra turist kalış sürelerini uzatabilmektedir. Bununla birlikte, kültürel gelişim sağlamak ve yöre insanının yaşam kalitesini arttırmaktadır (Küçük, 2013: 4). Kısacası festivallerin, bir bölgedeki olanakları ve ticari aktiviteleri artırıcı planlamayı teşvik ettiği, bölgenin piyasadaki konumunu yükselttiği, toplam ziyaretçi sayısını arttırdığı ve mevsimsel turizmi azalttığı söylenebilir (Esu vd., 2011 akt. Sert, 2013: 37). Üretim ve tüketim birbirlerini tetikleyen zincirleme bir süreçtir. Buradan hareketle, bu etkinlikler dizisi sırasında, birçok kişi ve kuruluş, yeni mal ve hizmetler üreterek ek para kazanmaktadır. Böylece ekonomide canlanma, ekonomik faaliyette ve kişilerin kazancında artış olmaktadır (Atak, 2009: 41).

Festival süresince turizm işletmeleri artan doluluk oranları ve yüksek fiyatlar nedeniyle kârlılıklarını daha da arttırabilmektedirler. Bu durum, yerel halk üzerinde bazen olumsuz etkiler de gösterebilmektedir. Festival süresince, talebin artmasıyla yöresel ürünlerin fiyatlarında yükselmeler gözlenebilmektedir. Bunu fırsata çeviren yöre esnafı, ürün/hizmet fiyatlarını artırma yoluna başvurmaktadır. Böylece bu durumdan kısa süreli çıkar sağlamak isteyebilmektedir (Gül, vd., 2013: 218). Benzer şekilde, bölgedeki mevcut her değer, gelir getiren unsurlar olarak görülebilmektedir. El işçiliği ile yapılan ürünlerin yerini toplu üretim alabilir. Eski eserler bilinçsiz bir şekilde turizm amaçlı kullanılabilir. Sanat değeri taşıyan eserler tahrip veya yok edilerek, yerini yapay çalışmalar alabilir. Bir bölgede turizm sektörünün gelişmesi, bölge halkının bu gelişmeye paralel olarak turizm hareketlerinden daha fazla gelir elde etme isteğini oluşturabilir. Bu durum ise, bölge halkının sahip olduğu manevi değerlerin yerini maddi değerlere bırakmasına yol açabilmektedir. Bu tür olaylar, toplum biliminde “aşırı ticarileşme” adı altında incelenmektedir (Kozak vd., 2010: 96).

2.4.3.3. Festivallerin Çevresel Etkileri

Bir destinasyon festivali pazarlama sürecinde avantajlı bir şekilde kullanılabilecek benzersiz fiziksel özelliklere sahiptir. Bu fiziksel özelliklerle birlikte festivaller, artan turizm altyapısı ve mekanların inşası veya yeniden geliştirilmesi ile bir mahallede daha yüksek yaşam kalitesi ve kentsel dönüşüm sağlanmasına yardımcı olabilmektedir (Arcodia ve Whitford, 2006: 9). Ayrıca, çevresel farkındalığın gelişmesi, çevrenin bilinirliğinin artması örnek olarak

gösterilebilir (Yeoman, vd., 2007: 316–317, akt. Çelik, 2009: 86). Bununla birlikte, aynı fiziksel özellikler çevresel olarak kırılabilir ve özellikle yerel halk açısından, çevresel zarar, gürültü ve aşırı kalabalık dahil olmak üzere olumsuz etkilere karşı koruma sağlamak için özel bir politika izlenmesi gerekebilir (Arcodia ve Whitford, 2006: 8). Etkinlik kapsamında festivaller, insan yapımı çevre üzerinde bir takım etkilere sahip olabilmektedir. Binalar ve etkinliklerin düzenlendiği destinasyonun dokusu üzerinde görsel etkiler yaratabilmektedir. Öte yandan, alan kullanımında değişiklikler yapılmasına neden olabilmekte ve destinasyonun altyapısı üzerine fazla yüklenilmesinden dolayı olumsuz etkiler yaratmaktadır. Ayrıca, su ve havanın kalitesinde ortaya çıkan olumsuz değişimler, doğal kaynakların, flora ve faunanın yok olması gibi doğal çevre ve eko-sistem üzerinde de olumsuz etkilerin ortaya çıkabilmesi söz konusudur (Raj ve Musgrave, 2009: 67, akt. Yolal, 2017: 41).

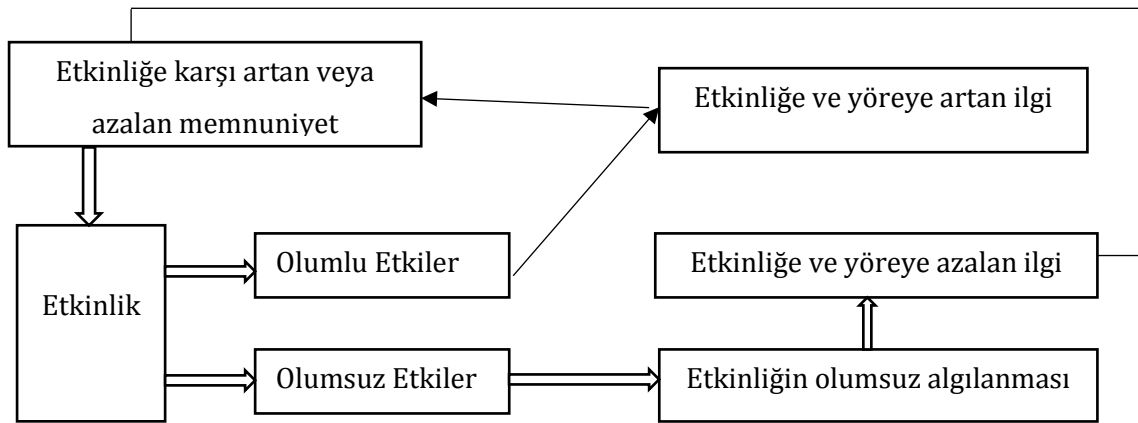
Festivalde yaşanan olumsuz etkiler arasında, bölgede taşıt trafiğinin artması ve bunun sonucunda park yeri sorununun oluşması da yer almaktadır. Festival süresince su ve enerji kullanımı da oldukça artmaktadır. Bu durumda daha duyarlı bir şekilde tüketim yapılmalıdır. Aynı zamanda kültürel kaynakları, tarihi ve doğal güzelliklerin de kötü kullanımı söz konusu olabilmektedir (Sert, 2009: 43). Festivallerin negatif etkilerinin en aza indirgenmesi, etkinlik organizatörleri, pazarlayıcıları ve yerel yönetimlerce de önemsenmelidir (Yeoman, vd., 2007: 316–317, akt. Çelik, 2009: 86).

2.4.3.4. Festivallerin Sosyal Etkileri

Bir festival ağırlıklı olarak toplum tarafından ortaya konuyorsa festivalle ilgilenen toplum üyeleri tarafından elde edilebilecek yararlar söz konusudur. Yeni beceriler geliştirme, kimlik duygusu, kendini değerli hissetme ve yeni ilişkiler ile sosyal ağların oluşumu yararlar arasında sayılabilmektedir (Getz, 1991: 67). Başarılı bir toplum odaklı festivale ev sahipliği yapıldığında, yerel halktaki toplum ruhu ve gurur duyguları artabilmektedir. Bunun sonucu olarak bu tür festivaller toplum tarafından sahiplenilen gelenekler ve değerlerin güçlendirilmesinde de önemli bir yere sahip olduğu söylenebilmektedir (Derrett, 2004: 39). Festivaller sayesinde yerel alan, dış unsurlar tarafından önemsenen ve ilgi çeken bir yere dönüşmektedir. Yerel alanda kültür akımının başlaması, yerel alana yönelik daha geniş coğrafyada ve hatta küresel ölçekte bir imaj oluşturmaktadır. Bu festivallerin potansiyel sosyal yaratıcılığı, sadece yerel halkın organizasyonlara katılmasını sağlamakla kalmamaktadır. Aynı zamanda yerel alanı da küreselleştirmektedir. Böylece, festivaller yerel kimliği, yerel olmayanlardan gelen geri bildirim yoluyla yeniden uyarlamakta ve geliştirmektedirler (Kozorog, 2011: 302).

Çok sayıda turisti çeken festivallerin ve etkinliklerin ev sahibi topluluklar üzerinde önemli etkileri olabilmektedir. Ayrıca, turistler ve yerel halk arasındaki olumlu etkileşim, beceri ve ideoloji değişimi ve farklı kültürler arasında gelişmiş anlayış için fırsatlar sunar (Tiyce ve Dimmock, 2000: 223). Bunun yanı sıra, festivaller farkındalık yaratmaktadırlar. Ayrıca, topluluk kaynaklarının ve uzmanlıklarının daha etkin bir şekilde kullanılmasını teşvik etmektedirler. Yerel halk için çeşitli becerilerde eğitim ve gelişim için fırsatlar sağladığını ve dolayısıyla refahlarına katkıda bulunmaktadır. Bu nedenle festivaller, günlük rutinlerden kaçma ve daha geniş topluluktaki aile ve arkadaşlarla sosyalleşme fırsatı sağlayarak bir toplumun yaşam kalitesi üzerinde olumlu bir etkiye sahiptir (Pavlukovic, vd., 2017: 43). Yine festival süresince insanların birbirleriyle etkileşime girmeleri farklı sosyal aktivitelerin oluşmasına ortam hazırlamaktadır. İnsanlar, birbirlerinin kültürlerini tanıma fırsatı bulduğunda, aslında seyahatlerinin temelini oluşturan merak ve keşfetme dürtüsünü tatmin etmektedirler (Atak, 2009: 41).

Bununla birlikte, festivallerin bazı olumsuz etkileri vardır. Topluluk değerleri ve kalıplarındaki değişiklikler, çevresel hasar ve çöp, temel hizmetlerin daha yüksek fiyatlandırılması, yerleşik göç, rutin işlerin kesintiye uğraması, gürültü ve kalabalık, cinsel taciz, alkol ve uyuşturucu kullanımı, festivalcilerle çatışmalar, yabancı düşmanlığı, kültürün metalaştırılması ve sömürülmesi, geleneksel yaşamın zarar görmesi sayılabilir (Pavlukovic, vd., 2017: 43). Yerel halkın geleneksel yaşam biçimlerindeki değişiklikler, değerlerine ve ahlaki değerlerine meydan okumak ve konum imajını yeniden şekillendirmek sosyal istikrarsızlığa ve hatta yerinden edilmeye neden olabilir (Tiyce ve Dimmock, 2000: 223). Festival düzenleyicilerinin, bir festivalin ev sahibi topluluk üzerindeki olumlu ve olumsuz sosyal etkilerini anlamaları gerekmektedir. Bu şekilde olumlu etkilerden yararlanmak ve olumsuz etkileri en aza indirmek için gelecekteki stratejileri geliştirebilirler. Bunu yaparak, bir etkinliğin başarısı için yerel topluluğun, özellikle küçük ölçekli topluluk festivallerinin, desteğini korumaları gerekmektedir (Small, 2007: 25).

Şekil 2. Festivallerin Yerel Halk ve Destinasyonlar Üzerindeki Olumsuz Sosyal Etkilerinin Akımı
Kaynak: Deery ve Jago, 2010: 18

2.4.4. Tezin Teorik Temeli

Tezin teorik temeli sosyal değişim teorisine dayanmaktadır. Sosyal Değişim Teorisi, bireyler arası etkileşimleri anlamlandırmak amacıyla literatürde en yaygın kullanılan ve en çok kabul gören teorilerden biridir (Okumuş ve Öztürk, 2014: 17). Sosyal değişimin teorileşmesinin yapı taşlarını oluşturan sosyolog Blau (1964) sosyal değişimi; "insanların getiri elde etme motivasyonu ile gönüllü olarak girdikleri eylemler" şeklinde tanımlamıştır (akt. Çalışkan ve Güler, 2019: 446). Sosyal Değişim Teorisinin temel ilkesi insanların, sahip olduğu sosyal ilişkilerini, tıpkı işletmelerin ekonomik ilişkilerini yönettiği gibi sürdürdüğüdür. Teori çerçevesinde bireylerin, bir dizi fayda-maliyet muhasebesinden sonra sosyal etkileşimlerde bulundukları söylenebilmektedir (Okumuş ve Öztürk, 2014: 18).

Sosyal Değişim Teorisi'nin yaygın olarak kullanıldığı uygulama alanlarından biride turizmdir. Sosyal Değişim Teorisi turizm planlamasında yerli halkın tutum ve tepkisini ölçmek amacıyla kullanılmaktadır (Unurlu, 2019: 443). Bu doğrultuda, Sosyal Değişim Teorisi, turizm gelişimi adına elde edilen kazanımların, ekonomik, sosyal ve kültürel olumsuz etkilere baskın olması durumunda yerel halkın turizm sektörüne ve turistlere bakış açısının olumlu olacağını ve turizm faaliyetlerini daha yoğun destekleyeceğini varsaymaktadır (Choi ve Murray, 2010, akt. Çalışkan ve Güler, 2019: 446).

2.4.5. Değişkenlere Yönelik Alan Yazın Taraması

Festivaller turizmde yer alan önemli bir çekicilik unsurudur. Özellikle kırsal turizmin gerçekleştiği küçük turizm bölgelerinde festivallerin önemi daha çok artmaktadır (Sert, 2013: 43). Festivaller yerel halk ve ziyaretçileri bir araya getirerek birbirleriyle etkileşim içerisine girmelerini sağlar. Bu durum aralarındaki iletişimi daha çok güçlendirmektedir. Ziyaretçi festivaller sayesinde yerel halkın eğlencesini, etkinliklerini vb. yakından gözlemlemenin yanı sıra bu durumlara ziyaretçi de dâhil olmaktadır. Yerel halkın ziyaretçileri aralarına kabul etmeye ve katılımlarını sağlamaya açık olması oldukça önemlidir. Yerel halk ve ziyaretçiler arasında gerçekleşen sağlıklı etkileşim ve iletişim, olumlu kültürel özelliklerin paylaşılmasını arttırmakta ve ziyaretçinin daha samimi bir ortamda kırsal turizm deneyimi yaşamasına olumlu katkı sağlamaktadır (Dalgın, vd., 2016: 1182).

Uzun yıllar toplumsal yaşama katkı sağladıkları için geleneksel hale gelen festivaller insanları bir araya getirerek, eğlenmeleri ve iyi vakit geçirmeleri için uygun bir atmosfer yaratmaktadırlar. Böylece festivaller bölge sakinlerinin yaşam kalitesini de arttırmış olacaktırlar (Yolal, vd., 2009: 277). Festivaller ve etkinlikler bir topluluk içindeki bağları güçlendirerek ve sosyal uyumu sağlayarak, topluluk içindeki güveni oluşturmaya hizmet edecektir. Festivallerin ve etkinliklerin, yerel topluluk için ekonomik yararlar sağlaması, topluluk bütünlüğünü oluşturmaya hizmet etmesi, yerel halk ve işletmeler için sosyal teşvikler üretmesi olasılığı yüksektir (Gürsoy, vd., 2004: 173). Bu durumda festivallerin başarı elde etmesi beraberinde devamlılığı getirecektir. Böylece festivallerin devamlılığı destinasyonların marka imajının güçlenmesinde ve yiyecek artışında etkili olacaktır. Festivalere katılım arttıkça yemek tüketimi de artacağından, turistlerin yemekleri deneyimlemesiyle destinasyona olan bağlılıkları sağlanabilecektir (Kalkstein-Silkes, 2007: 24).

Festivallerin hedef kitlesi öncelikle yerel halk, daha sonra merak duyan ziyaretçilerdir. Festivallerin devamlılığı ve başarısı için yerel toplumun desteği olmazsa olmazlardandır (Getz, 2012: 55). Festivalin organizasyon aşamasından uygulanacak son faaliyete kadar amaç ve fikir birliğiyle çalışılması gerekmektedir. Başta yerel halk olmak üzere ilgili tüm paydaşların destinasyonda turizm gelişimi ve yerel etkinliklerinin bu amaçla bir araç olarak kullanımında olumlu görüşlerinin ve maddi manevi desteklerinin alınması önem arz etmektedir. Aksi durumda hedeflerin gerçekleşmesinde güçlükler oluşmasıyla birlikte turistlerde memnuniyetsizlik duygusu ortaya çıkacaktır (Şengül ve Genç, 2016: 81).

#	Yazarlar	Yıl	Makale Bilgisi	Tablo 2. Festivalin Sosyal Etkilerine İlişkin Alanyazara Katkıları	Araştırma Yöntemi	Bulgular
1	Delamere,T. A. Wankel, L. M. Hinch, T. D.	2001	Development Of A Scale To Measure Resident Attitudes Toward The Social Impacts Of Community Festivals, Part I: Item Generation And Purification Of The Measure	Yerleşik toplulukların topluluk temelli festivallerin sosyal etkilerine karşı tutumlarını ölçen bir ölçek geliştirmek.	Anket uygulaması 118 katılımcı	Öge oluşturma işlemini ve ilk ölçek öğelerinin saflaştırılmasını açıklamıştır.
2	Delamere, T. A.	2001	Development Of A Scale To Measure Resident Attitudes Toward The Social Impacts Of Community Festivals, Part II: Verification Of The Scale	Yerleşik toplulukların topluluk temelli festivallerin sosyal etkilerine karşı tutumlarını ölçen bir ölçek geliştirmek.	Anket uygulaması 170 katılımcı	Hem ön test arıtma aşaması hem de ölçek geliştirmenin doğrulama aşaması sırasında “sosyal faydalar” ve “sosyal maliyetler” üzerine yüklenen iki faktörlü bir çözüm belirlenmiştir.
3	Gürsoy, D. Kim, K. Uysal, M.	2004	Perceived impacts of festivals and special events by organizers: an extension and validation	Festival ve özel etkinlik düzenleyicilerinin, festivallerin ve özel etkinliklerin yerel topluluklar üzerindeki etkileriyle ilgili algılarını ölçmek.	Anket Uygulaması 124 Katılımcı	Organizatörlerin festivallerin ve özel etkinliklerin sosyo-ekonomik etkileriyle ilgili algılarının dört boyutta olduğunu göstermiştir: topluluk uyumsuzluğu; ekonomik faydalar; sosyal teşvikler ve sosyal maliyetler.
4	Small, K. Edwards, D. Sheridan, L.	2005	A Flexible Framework For Evaluating The Socio-Cultural Impacts Of A (Small) Festival	Sosyal Etki Algısı (SIP) ölçeğini sunmak ve Festivallerin sahnelenmesinden doğabilecek sosyo-kültürel etkilerin topluluk algılarını anlama önemine genel bir bakış sunar. Ayrıca, festivallerin ve etkinliklerin sosyo-kültürel etkilerinin bütüncül değerlendirmesine uygun bir Sosyal Etki Değerlendirmesi (SIE) çerçevesini ana hatlarıyla vermektedir.	Delphi Tekniği 32 Katılımcı	SIE çerçevesi ve SIP ölçeğinin, festivalin insanlar üzerinde ne tür bir etkisi olacağını bilmek isteyen festival organizatörleri için yararlı olduğu tespit edildi. Böylece, belirli etkileri en üst düzeye çıkarmak veya en aza indirmek için gelecekteki festivallerin planlanmasında kullanılabileceği bulgulanmıştır.

Tablo. 2. (devamı)

5	Small, K. E.	2007	Understanding The Social Impacts Of Festivals On Communities	Festivallerin topluluklar üzerindeki sosyal etkilerini anlamayı ve bunu yaparken de topluluk festivallerinin sosyal etkilerini özetleyen temel boyutlar kümesini belirlemeyi amaçladı.	Anket Uygulaması 544 Katılımcı	Festivallerde çeşitli şekillerde yer almayı seçen ve festivalden kaynaklanan sosyal etkileri oldukça farklı algılayan farklı alt grupların olduğu ortaya çıkmıştır. Festivalin sosyal etkilerinin altı boyuttan (uygunsuzluk, topluluk kimliği ve uyum, kişisel hayal kırıklığı, eğlence ve sosyalleşme olanakları, toplumun büyümesi ve gelişmesi, davranışsal sonuçlar) meydana geldiği bulgulanmıştır.
6	Yuan, L. Chong, C.	2007	The effects of festivals and special events on city image design	Festivallerin ve kent imajının tanımlanması, kent imajının aktarımının teşvik edilmesi ve kentin olumsuz imajının tersine çevrilmesi gibi özel olayların olumlu etkileri tartışılmaktadır. Ayrıca, Festivallerin ve özel etkinliklerin olumsuz etkileri de ele alınmıştır.	Literatür taraması	Festivaller veya özel etkinlikler imajı biçimlendirmek ve ev sahibi şehrin inşasını ve gelişimini etkilemek konusunda oldukça dikkate değer işlevlere sahip olduğundan, giderek daha fazla şehir, özellikle şehri pazarlamak için önemli bir olaya ev sahipliği yapmayı teklif ettiklerinde olumlu bir yaklaşım sergileyerek kabul ederler.
7	Arcodia, C. Whitford, M.	2008	Festival Attendance and the Development of Social Capital	Festivaller ile sosyal sermaye arasındaki sinerjiyi kavramsallaştırmak için, literatürden yararlanarak, festival katılımının sosyal sermayenin artırılmasını ne derece kolaylaştırdığını belirlemektir.	Literatür taraması	Literatür, tarih boyunca, festivallerin toplulukların genel refahına katkıda bulunduğunu ortaya koymuştur ve bu makale, çağdaş toplumda, festival katılımının topluma topluluk kaynaklarına erişim ve gelişim için özel fırsatlar sağlayarak sosyal sermaye geliştirdiğini de ortaya koymuştur.
8	Deery, M. Jago, L	2010	Social impacts of events and the role of anti-social behaviour	Festivallerin topluluklar üzerindeki sosyal etkilerine odaklanan araştırmaların literatürünü sentezlemek.	Literatür taraması	Anti-sosyal davranışların (sarhoş, kabadayı, vb.) olduğu ve bu olumsuz etkilerin toplumun olumlu sosyal etkilerini zayıflatma potansiyeli olduğunu belirtmiştir.
9	Dinaburskaya, K. Ekner, P.	2010	Social Impacts of the Way Out West Festival on the Residents of the City of Göteborg	Festivalin bölge halkına olan sosyal etkileri Sosyal Değişim Kuramı açısından incelenmiştir. Yerel halkın sosyo-demografik alt grupları arasındaki olumlu ve olumsuz etki faktörleri arasındaki farklılıkları belirlenmiş.	İçerik analizi, Anket uygulaması 234 Katılımcı	Yerel halkın festivalin hem sosyal faydalarını hem de sosyal maliyetlerini değerlendirmede oldukça olumlu tavır sergilediği belirlendi. Ayrıca çalışma, farklı sosyo-demografik gruplardan gelen kent sakinlerinin festivalin algılanan sonuçlarını farklı değerlendirdiğini ortaya koymuştur.

Tablo. 2. (devamı)

10	Ekin, Y.	2011	Etkinlik Turizmi Kapsamında Festivaller Ve Antalya Altın Portakal Film Festivali'nin Yerel Halk Üzerindeki Sosyal Etkileri Konulu Bir Araştırma	Festivallerde yerel halkın sosyal etkilere karşı algılarını ortaya koyabilmek	Karma yöntem (Yarı yapılandırılmış görüşme, anket, gözlem ve belge analizi) -Yarı yapılandırılmış görüşme 6 Katılımcı -Anket Uygulaması 538 katılımcı	Sosyal etkiler altı boyutta ele alınmıştır. Bunlar; sakıncalar, toplum kimliği ve toplum içi uyum, kişisel engelleme, eğlence ve sosyalleşme fırsatları, toplumun büyümesi ve gelişimi, davranışsal sonuçlardır. Festivalin ev sahibi toplumu etkileyen ve çalışmada altı boyut altında özetlenebilen ancak festivalin birçok sosyal etki yarattığı ortaya konmuştur.
11	Sert, A. N.	2013	Kırsal Turizm Bölgelerinde Festivallerin Yerel Halk Üzerindeki Sosyal Etkileri: Beypazarı Festivaline Yönelik Bir Araştırma	Kırsal bölgelerde yapılan festivallerin sosyal etkilerini ortaya koymayı amaçlamaktadır.	Anket uygulaması 296 katılımcı	Çalışmada, sosyal fayda, sosyal maliyet, başarı faktörleri ele alınmıştır. Yapılan araştırma sonuçları yöre halkının Beypazarı'nda yapılan festivallerin sosyal etkilerini olumlu algılamaktadır.
12	Gordillo, E.	2015	Socio-Cultural Effects And Meanings Of Small-Scale Festivals: Pesta Pınji	Topluluk festivallerinin yerel halk üzerinde nasıl bir etki yarattığını anlamak. Ayrıca bir topluluk festivalinin deneyimine dayanarak, farklı aktörlerin bir topluluğun gelişimine katkıda bulunacak gelecekteki eylemlere nasıl yansiyabileceğini araştırmak.	Görüşme 17 katılımcı	Sonuç olarak, bu araştırmanın katılımcıları, festivalin en önemli etkilerinden birinin bir topluluk logosu edinilmesi olduğunu şiddetle savundu. Genel olarak, sonuçlar festivalin topluluk üyelerini ve festival aktörlerini topluluk ihtiyaçları, topluluk kaynakları ve toplumun iyileştirilmesi için gelecekteki eylemleri hakkında düşünmeye teşvik edebileceğini göstermektedir.

Tablo. 2. (devamı)

13	Yürük, P.	2015	Etkinlik Pazarlamasında Sosyal Etki Algılamasının Etkinliğe Katılım, Tatmin Ve Sadakat Üzerine Etkisi: Kırkpınar Festivali Örneği	Etkinlik pazarlamasının sosyal etkilerini, etkinliğe katılım faktörü de göz önünde bulundurularak katılımcıların etkinlikten tatmin olup olmadıklarının ve bu tatmin sonucunda sadakat oluşturup oluşturmadıklarının incelenmesidir.	Anket uygulaması 542 katılımcı	Veriler, toplumsal faydalar, kültürel ve eğitimsel faydalar, hayat kalitesi ile ilgili maliyetler, toplumsal kaynaklar ile ilgili maliyetler, aktivitelere katılım, tatmin ve sadakat olmak üzere 7 faktör altında toplanmıştır. Bu faktörler temel alınarak yapılan analizlerde, hayat kalitesi ile ilgili maliyetler ve aktivitelere katılım faktörlerinin tatmin üzerinde ve tatminin de sadakat üzerinde doğrudan etkisinin olduğu, ayrıca, hayat kalitesi ile ilgili maliyetler ve katılım faktörlerinin tatmin üzerinden sadakat üzerinde dolaylı etkisinin olduğu ortaya çıkmıştır.
14	Yolal, M. Gürsoy, D. Uysal, M. Kim, H. Karacaoğlu, S.	2016	Impacts of festivals and events on residents' well-being	Bir film festivalinin yerel katılımcılarından toplanan verileri kullanarak, bu çalışma bir festivalin sosyo-kültürel etkileri ile yerel sakinlerin öznel iyi oluşları arasındaki ilişkiyi incelemiştir.	Anket uygulaması 452 katılımcı	Toplum yararları ve kültürel / eğitim yararları, sakinlerin öznel iyi oluşlarının olumlu yordayıcıları olsa da, kaliteli yaşam kaygılarının sakinlerin refahını olumsuz yönde etkilediği bulunmuştur. Bulgular, topluluk kaynaklarının kaygıları ile sakinlerin öznel iyi oluşları arasında da anlamlı bir ilişki olmadığını ortaya koydu.
15	Pavlukovic,V. Armenski, T. Alcantara-Pilar, J. M.	2017	Social impacts of music festivals: Does culture impact locals' attitude toward events in Serbia and Hungary?	Exit ve Sziget şehirlerinde gerçekleştirilen müzik festivallerinin yerel halk tarafından algılanan sosyal etkilerinin kültürler arası analizini yapmaktır.	Anket uygulaması 477 katılımcı	Büyük ölçekli müzik festivallerinin iki ana (olumlu ve olumsuz) boyutunu temsil eden altı faktörlü bir alt yapıyı ortaya koymuştur. Ayrıca ulusal kültürün, festivalin topluluklar üzerindeki yerel etki algılarını önemli ölçüde etkilediğini öne sürmektedir.

Tablo. 2. (devamı)

16	Akmeşe, S.	2018	Etkinlik Turizmi Kapsamında Yerel Mutfak Festivallerinin Etkileri: Uluslararası Mengen Aşçılık Ve Turizm Festival Örneği	Yerel halkın mutfak festivallerinin sosyo-kültürel, ekonomik ve çevresel etkilerle ilgili algılarını ortaya koymak.	Anket uygulaması 411 katılımcı	Yerel halkın Uluslararası Mengen Aşçılık ve Turizm Festivalinin yaratmış olduğu olumlu ve olumsuz sosyal etkiler ile olumlu ekonomik etkilerini daha çok algıladıkları belirlenmiştir. Ayrıca yerel halkın festivalin etkilerine yönelik algılarının demografik değişkenlere göre farklılık gösterdiği sonucuna ulaşılmıştır.
17	Mısırlı, İ. Özdemir, H.	2018	Festivallerin Yerel Halk Üzerindeki Sosyal Etkileri Üzerine Bir Araştırma: Ilgaz Dağı Kültür ve Sanat Festivali Örneği	Festivallerin sosyal etkileri ve sosyal etkilerinin yerel halkın demografik özelliklerine (cinsiyet, medeni durum yaş, eğitim durumu, meslekleri ve gelir durumu) göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğinin araştırılması.	Anket uygulaması 412 katılımcı	Araştırma sonucunda katılımcıların medeni durumları, yaşları, eğitim durumları, meslek durumları ve gelirleri ile sosyal etki ölçeği sosyal fayda boyutu arasında, katılımcıların meslek ve gelirleri ile sosyal etki ölçeği sosyal maliyet boyutu arasında ve katılımcıların yaşları, eğitim durumları, meslek durumları ve gelirleri ile sosyal etki ölçeği başarı faktörleri boyutu arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmuştur.

Tablo 3. Kırsal Turizm ile İlgili Alanyazın Özeti Tablosu

#	Yazarlar	Yıl	Makale Bilgisi	Araştırmanın Amacı	Araştırmanın Yöntemi	Bulgular
1	Foris, D.	2000	Study Regarding The Classification Of Tourism Accommodation Units For Rural Tourism Within The Eu Member States	Bu makale, AB üye ülkelerinde kırsal turizm içerisinde faaliyet gösteren turizm konaklama birimlerinin sınıflandırılması ile ilgili karşılaştırmalı bir çalışmayı temsil etmektedir.	Literatür taraması	Çalışmada yapılan sınıflamanın rolü, amaçları, prosedürleri ve amacının yanı sıra kırsal turizmin türleri ve kategorilerini tanımlayan faydalı bilgiler sunulmaktadır.
2	Hunter, B. A.	2002	Consumers and Providers Perception of Quality Rural Tourism (Case Study Evidence from North Mayo)	Bu makale, kuzey Mayo bölgesindeki kırsal turizm sağlayıcıları ve tüketiciler arasında algılanan kalite ile ilgili kalitatif ve kantitatif bir araştırma çalışmasının sonuçlarını bildirmektedir.	Anket uygulaması 250 katılımcı	Kuzey Mayo bölgesindeki kırsal turizm sağlayıcılarının kalite odaklı olduğunu göstermektedir. Ziyaretçiler arasındaki genel olumlu kalite derecelendirmesi, ürün ve hizmetlerine kaliteli bir odaklanma sağlamaya devam edebilecekleri güçlü bir destek tabanıdır.
3	MacDonald, R. Jolliffe, L.	2003	Cultural Rural Tourism Evidence From Canada	Kültürel bir kırsal turizm planlaması ve uygulamasının gelişmesini bir adanın izole edilmiş bir ortamında keşfetmek (Kanada'nın en küçük eyaleti olan Prince Edward Adası'ndaki Evangeline Bölgesi).	Vaka çalışması -Telefon görüşmeleri ve kişisel irtibatlar 7 katılımcı (yerel ve turizm işletmecisi, devlet memuru, seyahat acentası)	Bulgular, çerçevenin kırsal turizm gelişimi için yararlı olduğunu göstermektedir. Kırsal kesimde genellikle iyi korunmuş olan kültürün dahil edilmesi gereken değerli bir kaynak olduğu; ve kooperatifler gibi toplum temelli ortaklıkların etkili olabileceği belirtilmiştir.
4	Kesici, M.	2012	Kırsal Turizme Olan Talepte Yöresel Yiyecek Ve İçecek Kültürünün Rolü	Kırsal turizm irdelenmiş ve ülkemizde bu turistik ürüne olan talebi artırmak amacıyla halihazırda geniş bir yelpazeye sahip yöresel yiyecek ve içecek kültürünün rolü araştırılmıştır.	Literatür taraması	Dünya genelinde birkaç örnek bölge incelenerek ülkemizde oluşturulabilecek bir kırsal turizm modeli için zengin yiyecek içecek kültürümüzden nasıl faydalanabileceğimiz hakkında öneriler sunulmuştur.

Tablo. 3. (devamı)

5	Özdemir Yılmaz, G. Kafa Gürol, N.	2012	Balıkesir İlinin Kırsal Turizm Potansiyelinin Değerlendirilmesi	Kırsal turizm açısından gelişme potansiyeline sahip Balıkesir ilinin ayrıntılı bir şekilde güçlü ve zayıf yanlarının, tehdit ve fırsatlarının ortaya konulması böylelikle yol haritasının oluşturulması	Literatür taraması	Balıkesir ili kırsal turizm bakımından zengin kaynaklara sahip olmasına rağmen kırsal turizm faaliyetleri açısından hak ettiği konumda olmadığı, yörenin ulusal ve uluslararası turizm pazarından henüz alması gereken payı alamadığı tespit edilmiş ve çeşitli önerilerde bulunulmuştur.
6	Ongun, U.	2015	Kırsal Turizmin Kırsal Kalkınmaya Etkisi: Şirince Örneği	Bölgenin kırsal turizm açısından sahip olduğu arz kaynaklarının tespit edilmesi, mevcut turistik talebin belirlenmesi, bölgenin kalkınabilmesi için kırsal turizmin bir alternatif olarak sunulması, kırsal yaşam biçiminin ve geleneksel yaşam tarzının korunması, kırsal turizmle birlikte göçün nasıl değiştiği bulgularına ulaşmak.	Yarı yapılandırılmış görüşme tekniği 30 katılımcı	Şirince'nin sit koruma alanı kapsamında olması nedeniyle yeni yerleşimlere izin verilmemesi günümüze kadar korunup gelmesini sağlamıştır. Kırsal turizmin yörenin kalkınmasında pozitif katkıları olduğu görülmektedir.
7	Güven, A. Dülger, B.	2016	Kırsal Turizmin Yerel Kalkınmadaki Rolü Ve Yerel Yönetimlerle Olan İlişkisi	Kırsal turizmin, yerel kalkınmada ne gibi etkilerinin olduğunu gözler önüne sermek ve yerel yönetim birimlerine ne düzeyde ekti edeceği konusunda genel bir değerlendirilmeye yer verilmektedir.	Literatür taraması	Yerel kalkınma ile kırsal turizm arasında doğru yönlü bir ilişki bulunmaktadır. Kamu kurumlarından ve sivil toplum örgütlerinden temsilciler, yerel yöneticiler, yerel halk ve profesyonel turizm uzmanları bir program dahilinde birlikte hareket etmeleri gerektiğinin sonucuna varılmıştır.
8	Çuhadar, M. Ünal, İ.	2017	Ön Lisans Düzeyinde Turizm Eğitimi Alan Öğrencilerin Kırsal Turizm Algıları Üzerine Bir Araştırma	Ön lisans düzeyinde turizm eğitimi alan üniversite öğrencilerinin kırsal turizme yönelik bakış açılarının ve algılarının belirlenmesi amaçlanmıştır.	Anket uygulaması 382 katılımcı	Turizmle ilgili eğitim alan ön lisans öğrencilerinin kırsal turizmin yöre, bölge ve ülke için kırsal turizmin olumlu etkilerine ilişkin ifadelerine yüksek katılım gösterdikleri görülmüştür.

Tablo 4. Etkinlik Turizmi İle İlgili Alanyazın Özeti Tablosu

#	Yazarlar	Yıl	Makale Bilgisi	Araştırmanın Amacı	Araştırmanın Yöntemi	Bulgular
1	Karagöz, D.	2006	Etkinlik Turizmi ve Etkinlik Turizmi Bağlamında Yabancı Ziyaretçi Harcamalarının Ekonomiye Etkisi: Formula 1 2005 Türkiye Grand Prix Örneği	Formula One nedeniyle ziyaretçilerin yapmış oldukları harcamaların doğrudan, dolaylı ve uyarılmış ekonomik etkilerinin ölçülmesidir.	-Birincil veriler Anket uygulaması 181 katılımcı -ikincil veriler TUİK Input-Output tabloları	2005 Türkiye Grand Prix turizm sektörüne yönelik nihai bir talep artışı oluşturmıştır. Bu nihai talep artısını karşılamak için turizm sektöründe ve tarım, inşaat vb. hizmetler sektörlerinde de bir üretim artışı meydana gelmiştir. Ziyaretçilerin konaklama, hediyelik eşya, yiyecek-içecek harcamalarının arttırılmasına yönelik çalışmaların yapılması, önümüzdeki yıllarda bu etkinliğe katılacak yabancı ziyaretçilerden sağlanacak gelirin arttırılması açısından önemli olacaktır.
2	Getz, D.	2008	Event tourism: Definition, evolution, and research	Etkinlik turizmi çalışmalarındaki ana fenomen ve ana temaların kavramsal bir modeli, teorik ilerlemenin yayılması, araştırma boşluklarının belirlenmesi ve profesyonel uygulamaların desteklenmesi için bir çerçeve olarak sunulmaktadır.	Literatür taraması	Sonuçlar iki bölümden oluşmaktadır: etkinlik yönetimi ve turizm uygulamaları için çıkarımların tartışılması ve olay turizminde teoriyi ilerletmek için çıkarımlarda bulunulmuştur.
3	Çelik, A.	2009	Destinasyon Pazarlama Unsuru Olarak Etkinlik Turizmi Ve Etkileri - İstanbul Örneği	Etkinliklerin destinasyon üzerinde meydana getirdikleri etkilerden sosyo-ekonomik ve destinasyon pazarlamasına yönelik etkileri ortaya koymaktır.	Anket uygulaması 390 katılımcı	Sosyo-ekonomik etkiler; topluluk bağdaşımı, ekonomik yarar, sosyal yarar ve sosyal maliyet faktörleri olarak isimlendirilmiştir. Destinasyon pazarlamasına yönelik algılarda, etkinliklerin destinasyon pazarlamasında bir unsur olarak kullanıldığı ve etkinlik turizminin destinasyon markasını, imajını ve tanınırlığını pekiştirdiği sonucuna ulaşılmıştır.

Tablo. 4. (devamı)

4	Meydan Uygur, S. Çelik, A.	2010	Etkinlik Turizminin Algılanan Sosyo-Ekonomik Etkilerini Belirlemeye Yönelik İstanbul Destinasyonunda Bir Araştırma	Etkinlik turizminin İstanbul destinasyonu üzerindeki algılanan sosyo-ekonomik etkilerini belirlemek amaçlanmaktadır.	Anket uygulaması -A grubu seyahat acentası 316 katılımcı -Fuar organizatörü 74 katılımcı	Analizler sonucunda algılanan sosyo-ekonomik etkilere yönelik dört faktör tespit edilmiştir. Bu faktörler; topluluk bağdaşımı, ekonomik yarar, sosyal yarar ve sosyal maliyet faktörleri olarak isimlendirilmiştir.
5	Ispas, A. Hertanu, A.	2011	Characteristics Of Event Tourism Marketing. Case Study: The European Youth Olympic Festival, Brasov 2013	EYOF'un Brasov ve Romanya'yı kış sporları ve daha fazlası için turistik bir destinasyon olarak destekleme düzeyinde potansiyel önemini ortaya koymak.	Pazarlama karması analizi Literatür taraması	Bu tür bir etkinliği düzenlemenin uzun vadeli avantajları: altyapının iyileştirilmesi, yabancı yatırımların çekilmesi, yerel yaşam kalitesinin iyileştirilmesi, turistler için benzersiz bir deneyim sağlanması ve hedef markanın tanıtımının yapılmasıdır.
6	Dredge, D. Whitford, M.	2011	Event tourism governance and the public sphere	Kamusal alanın özelliklerini ve büyük bir turizm etkinliğinin yönetimindeki rolünü araştırmak	Karma yöntem -yarı yapılandırılmış görüşme 20 katılımcı -belediye belgeleri, arşiv ve medya kaynakları vb. -saha notları	Şeffaf ve hesap verebilir bir yönetim ve sürdürülebilir kalkınma için güçlü bir kamu alanı ve güçlü kurumsal çıkarlar ve yerel yönetim kuralları ile hükümetin ötesine geçmek, Sonuç olarak, paydaşlar başa çıkabilecekleri sorunlarla başa çıkma eğilimindedir ya da işbirliği yapma kapasitelerine sahiptir, ancak ortak, uzun vadeli toplumsal sürdürülebilirlik konusu sorunlu olmaya devam etmektedir.
7	Kömürcü, G. B.	2013	Etkinlik Turizmi Çeşidi Olarak Festivaller: Bozcaada Yerel Tatlar Festivali Örneği	Festivalin gerçekleştirildiği destinasyonun tanıtımı, imajı ve o bölgeye etkilerini ortaya koymak.	Anket uygulaması 252 katılımcı	Yerel Tatlar Festivali'nin Bozcaada'nın tanıtımında olumlu etkileri olduğunu ve bölgede yaşayan yerel halka ekonomik, sosyo-kültürel ve çevresel açılardan birçok etkisi olduğunu göstermektedir. Ayrıca festivalle ilgili yapılan tanıtım faaliyetlerinin ve festival etkinliklerinin yetersiz olduğu saptanmıştır.
8	Nadotti, L. Vannoni, V.	2019	Cultural and event tourism: an interpretative key for impact assessment	Etki ölçümünü etkileyen birkaç önemli kritik konunun altını çizmek amacıyla, ekonomik etkiye odaklanan turizm ve kültürel sektörlerle ilgili olayların etkisinin değerlendirilmesini analiz etmektedir.	Literatür taraması	Konuyla ilgili literatürün eleştirel bir analizini ve bu tür olayları ölçmek için geliştirilen ana yaklaşımlara genel bir bakış sunar.

3. YÖNTEM

Yeşilüzümlü kuzugöbeği mantar festivalinin yerel halka olan sosyal etkilerini ortaya çıkarmayı amaçlayan bu çalışmada, nicel araştırma yöntemi tercih edilmiştir. Öncelikle araştırmanın alan yazın taraması için kitaplar, tezler, makaleler ve veri tabanları incelenmiştir. Kavramsal çerçevenin oluşturulmasının ardından uygulama bölümü oluşturulmuştur. Veri toplama aracı olarak, anket formu kullanılmıştır. Anket, çalışmanın yürütüldüğü Fethiye'nin Yeşilüzümlü köyünde ikamet eden yerel halka uygulanmıştır. Bu bölüm kapsamında, araştırmanın yaklaşımı, veri toplama aracı, evren ve örneklem, araştırma soruları, güvenilirlik analizi, teorik çerçeve ve hipotezlere yer verilmektedir.

3.1. Araştırma Yaklaşımı

Araştırma tanımlayıcı türde tasarlanmıştır. Veri toplama aracı olan anket formu kullanılmıştır. Araştırma kapsamında yerel halka anket uygulanmıştır. Öncelikle; kırsal turizm, etkinlik turizmi ve festivallerle ilgili literatür taraması yapıp, sonrasında teorik çerçeve oluşturulmuştur. Daha sonra literatür taramasına dayalı olarak, birincil veri toplamada kullanılacak olan soru formu içerisinde yer alacak ölçekler belirlenmiştir.

Araştırmanın amacına ve araştırma sorularına uygun olarak örnekleme dâhil edilen yerel halkın demografik özelliklerine ulaşabilmek için tanımlayıcı istatistikler kullanılmıştır. Bununla birlikte festivalin yerel halka etkisi belirlenmeye çalışılmıştır. Literatürden hareketle hazırlanan soru formları, Yeşilüzümlü köyündeki yerel halka kolayda örnekleme yöntemi ile uygulanmıştır. Elde edilen veriler, sosyal bilimler için geliştirilmiş istatistiksel analiz programları ile analiz edilmiştir.

3.2. Veri Toplama Aracı

Araştırmada veri toplamak için anket yöntemi tercih edilmiştir. Anket, bir araştırmanın amaca ulaşılabilmesi için gerekli olan verileri üretme su yüzüne çıkarma aracı olup, birincil kaynaklardan bilgi toplamak için hazırlanan sistematik bir soru formudur (Nakip, 2006: 119).

Veri toplama aracının geliştirilmesinde öncelikle kapsamlı bir literatür çalışması yürütülmüştür. Literatür taramasında konuyla ilgili olarak çeşitli araştırmacılar tarafından, değişik zaman ve örneklemeler üzerinde gerçekleştirilen, değişik çalışmalara ulaşılmıştır. Bu çalışmalardan Delamere'nin (2001) geliştirmiş olduğu ve literatürde kabul görmüş Festivallerin Sosyal Etkilerine Yönelik Tutumlar (FSIAS) ölçeğinden yararlanılmıştır. İki bölümden oluşan ankette 33 ifade yer almaktadır. Anket soru formunun geliştirilmesi amacıyla ankette yer alan

33 ifadeden, festivallerin olumlu sosyal etki boyutuna ilişkin üç ifade; olumsuz boyutuna ilişkin bir ifade Yolal, Çetinel ve Uysal (2009)'ın "An Examination of Festival Motivation and Perceived Benefits Relationship: Eskişehir International Festival" isimli makalesinden alınmıştır. Ankette festivallerin başarısını ölçmek amacıyla yer alan dokuz ifadeden yedisi Lade ve Jacson (2004)'ın "Key Success actors in Regional Festivals: Some Australian Experiences" isimli makalelerinde yer alan ölçekten alınmış, ikisi ise Emeksiz (2011)'in "Small Tourism Destinations' Management and Economical Indicators of STEs" çalışmasından alınmıştır (Sert, 2013: 54). İki bölümden oluşan anketin birinci bölümü festivallerin olumsuz etkilerini (10 ifade), başarı faktörlerini (9 ifade), ikinci bölümünde olumlu sosyal etkilerini (14 ifade) belirlemeye yönelik ifadeler vardır. Bu bölümde toplam 33 ifadeye yer verilmiştir. Ölçekler 5'li likert derecelendirmeye uygun şekilde hazırlanmıştır. Katılımcılardan bu dereceden durumuna uygun herhangi birisini işaretlemesi istenmiştir. Anketin üçüncü bölümünde ise demografik sorulara yer verilmiştir. Bu bağlamda veriler üzerinde gerekli çözümlmeleri yapabilmek amacıyla örneklem büyüklüğü 331 birim yeterli kabul edilmiştir. Genel kural alınacak örneklem büyüklüğü değişken sayısının en az beş katı olmak kaydıyla 10 katı civarında alınabilir (Tavşancıl, 2002: 51). Buna bağlı olarak örneklem sayısının evreni temsil yeteneğine sahip olduğu söylenebilir. Sert (2013)'ün uyarlayarak kullanmış olduğu festivallerin yerel halk üzerindeki sosyal etkiler ölçeği bu araştırmada kullanılmıştır.

3.3. Araştırma Evreni ve Örneklem

Krejcie ve Morgan 'ın örneklemin ana kütleyi temsil etmesiyle ilgili bulguları tablo 5 'de verilmiştir. Ana kütle sayısının artması, örnekleme daha fazla katılımcıyı dahil etmeyi gerektirmektedir (Sekaran, 1999: 255). Araştırmanın evrenini Muğla'nın Fethiye ilçesinin Yeşilüzümlü Köyü oluşturmaktadır. Yeşilüzümlü köyünün nüfusu ile ilgili resmi istatistiksel bilgiye ulaşılmıştır. Yeşilüzümlü köyünün 2019 yılı itibariyle nüfusunun 2257 olduğu bilinmektedir. Araştırmamızın evreni sınırlı olduğundan, tablo 5' e bakılarak örneklem büyüklüğünün 331 olduğu belirlenmiştir.

Tablo 5. Belirli Evrenler İçin Kabul Edilebilir Örnek Büyüklükleri

N*	S*	N	S	N	S	N	S	N	S
10	10	100	80	280	162	800	260	2800	338
15	14	110	86	290	165	850	265	3000	341
20	19	120	92	300	169	900	269	3500	346
25	24	130	97	320	175	950	274	4000	351
30	28	140	103	340	181	1000	278	4500	354
35	32	150	108	360	186	1100	285	5000	357
40	36	160	113	380	181	1200	291	6000	361
45	40	170	118	400	186	1300	297	7000	364
50	44	180	123	420	191	1400	302	8000	367
55	48	190	127	440	196	1500	306	9000	368
60	52	200	132	460	201	1600	310	10000	373
65	56	210	136	480	214	1700	313	15000	375
70	59	220	140	500	217	1800	317	20000	377
75	63	230	144	550	225	1900	320	30000	379
80	66	240	148	600	234	2000	322	40000	380
85	70	250	152	650	242	2200	327	50000	381
90	73	260	155	700	248	2400	331	75000	382
95	76	270	159	750	256	2600	335	100000	384

Kaynak: Sekaran (1992: 253) (N= Evren Büyüklüğü; S= Gerekli Örnek Büyüklüğü) (akt. Coşkun vd., 2015: 137)

3.4. Teorik Çerçeve ve Hipotezler

Festivaller ve etkinlikler, insanlara kültürel, sosyal etkinliklere katılmak veya boş zamanı değerlendirmek için farklı deneyimleri yaşama fırsatı verirler (Davies ve Brown, 2000: 169). Bu durum insanlar arasındaki iletişimi daha çok güçlendirmektedir. Festivaller sayesinde ziyaretçiler yerel halkın eğlencesini, etkinliklerini vb. yakından gözlemlemenin yanı sıra bu durumlara da dâhil olmaktadır. Yerel halkın ziyaretçileri aralarına kabul etmeye ve katılımlarını sağlamaya açık olması oldukça önemlidir (Dalgın, vd., 2016: 1182). Festivallerin ve etkinliklerin, yerel topluluk için ekonomik yararlar sağlaması, topluluk bütünlüğünü oluşturmaya hizmet etmesi, yerel halk ve işletmeler için sosyal teşvikler üretmesi olasılığı yüksektir (Gürsoy vd., 2004: 173). Toplum odaklı festivaller toplum üyelerinin sosyalleşme ve eğlenme amacıyla bir araya gelmeleri ile ortaya çıkan aidiyet ve toplum kimliği duygularının artması için bir fırsattır. Aynı zamanda ilişki ağlarını ve sosyal sermayeyi geliştirerek toplumsal huzurun artışına katkıda bulunmaktadırlar. Festival organizatörleri olumlu etkiler üzerine yatırım yapmak ve olumsuz etkileri en aza indirmek için bir etkinliğin ev sahibi toplum üzerindeki algılanan olumlu ve olumsuz sosyal etkileri hakkında bilgi edinmek zorundadır. Böylelikle bir etkinliğin başarısı için temel ilke olan yerel halkın desteğini daha kolay bir biçimde elde edebileceklerdir (Ekin, 2011: 44). Buradan hareketle, araştırmamızın hipotezleri aşağıdaki gibi geliştirilmiştir.

H₁: Festivalden algılanan sosyal faydanın yerel halkın toplumsal katkı algısı üzerinde olumlu ve anlamlı bir etkisi vardır.

H₂: Festivalden algılanan sosyal maliyetin yerel halkın toplumsal katkı algısı üzerinde olumlu ve anlamlı bir etkisi vardır.

H₃: Festivalden algılanan festivale desteğin yerel halkın toplumsal katkı algısı üzerinde olumlu ve anlamlı bir etkisi vardır.

H₄: Festivalden algılanan çevresel kısıtların yerel halkın toplumsal katkı algısı üzerinde olumlu ve anlamlı bir etkisi vardır.

3.5. Araştırma Soruları

Araştırma sorusu 1: Yeşilüzümlü köyünde yaşayan yerel halkın demografik özellikleri nelerdir?

Bu araştırma sorusunun sorulmasının nedeni, yerel halkın yaş, cinsiyet, medeni durum, eğitim düzeyi gibi demografik özelliklerinin belirlenmesidir.

Araştırma sorusu 2: Yeşilüzümlü köyünde yapılan kuzugöbeği mantar festivalinin yöreye etkileri hangi başlıklar altında incelenebilir?

İkinci araştırma sorusu ile kuzugöbeği mantar festivalinin yöreye etkilerini hangi başlıklar altında inceleneceğini tespit etmek hedeflenmektedir.

Araştırma sorusu 3: Yeşilüzümlü köyünde yapılan kuzugöbeği mantar festivalinin yerel halk üzerine etkisi hangi başlıklar altında incelenebilir?

Üçüncü araştırma sorusu ile kuzugöbeği mantar festivalinin yerel halk üzerine etkisinin hangi başlıklar altında inceleneceğini tespit etmek amaçlanmıştır.

3.6. Anketin Uygulanması

Anket uygulama süreci 2019 yılının 08-15 Nisan tarihleri arasında sürdürülmüştür. Gerekli veriler Fethiye ilçesinin Yeşilüzümlü köyünde yaşayan halktan toplanmıştır. Alan çalışması sonucu toplam 349 anket toplanmıştır. Ancak kullanılabilir anket sayısı 331 olarak değerlendirilmiştir.

3.7. Kullanılan Veri Analiz Teknikleri

Anket formu aracılığı ile toplanan araştırma verileri istatistik veri analiz programına aktarılmıştır. Araştırmaya katılan örneklem grubunun tanımlayıcı özelliklerinin belirtilmesi için tanımlayıcı istatistiklerden faydalanılmıştır. Tez çalışması kapsamında yararlanılan ölçeklerin

geçerliliklerini test etmek amacı ile açıklayıcı faktör analizi yapılmıştır. Bu çalışmada faktör analizi ölçeklerin yapı geçerliliğini test etmek ve belirtilen faktörleşme yapısıyla uyumlu olup olmadığını öğrenmek amacıyla kullanılmıştır. Ölçeklerin güvenirliklerini test etmek amacıyla Croanbach Alfa testi uygulanmıştır. Araştırma hipotezlerini test etmek amacıyla önce korelasyon analizi ardından regresyon analizi yapılmıştır.

3.8. Güvenilirlik Analizi

Faktör analizinin tamamlanmasının ardından güvenirlik analizi yapılmıştır. Güvenirlik bir ölçüm sürecinde işlemin tekrar edilebilirliği, kararlılığı ya da tekrarlardaki tutarlılığıdır (Alpar, 2012: 506). Güvenirlik, araştırma sonuçlarının tekrar edilebilirliği ile ilgilidir. Çalışmada kullanılan ölçeklerin güvenirliğini test etmek için en yaygın kullanılan Cronbach' Alpha katsayısı kullanılmıştır. Cronbach's Alpha katsayısı, ölçeğin genel güvenirliğini vermektedir. Maddelerin varyansları toplamının genel varyansa ortalanması sonucu elde edilen ağırlıklı standart sapma ortalamasıdır ve 0 ile 1 arasında değişmektedir. Cronbach's Alpha katsayısının aldığı değerlerle ölçeğin güvenirliği ve iç tutarlığı değerlendirilmektedir. Cronbach's Alpha katsayısı; $a < 0.40$ aralığında ise ölçek güvenilir değildir, $0.40 < a < 0.50$ aralığında ise ölçek çok düşük, $0.50 < a < 0.60$ aralığında ise ölçek düşük derecede, $0.60 < a < 0.70$ aralığında ise ölçek yeterli derecede, $0.70 < a < 0.90$ aralığında ise ölçek yüksek derecede, $a > 0.90$ ise ölçek çok yüksek derecede güvenilir bir ölçek olarak değerlendirilmektedir (Özdamar, 2011: 605).

Ölçekte yer alan maddelerin iki parçaya ayrılarak arasındaki korelasyonu hesaplayan güvenirlik yöntemi ise ikiye bölünmüş model (SplitHalf) olarak adlandırılmaktadır. Bu yöntemde de her bir parça için Cronbach's Alpha katsayısı hesaplanmaktadır (Kalaycı, 2009: 405). Madde ve bütün arasındaki korelasyonlar yöntemi ise ölçekte bulunan bir madde ile diğer maddelerin toplamından oluşan bütün arasındaki korelasyon hesaplanmasına dayanmaktadır. Madde toplam korelasyonu düşükse o ölçek maddesinin ölçeğe katkısının düşük olduğu anlaşılmaktadır ve düşük korelasyon gösteren maddeler ölçekten çıkarılabilir (Özdamar, 2011: 610). Ölçekten çıkarılmasına karar verilen madde için silindiğinde elde edilecek Cronbach's Alpha katsayısı kontrol edilmelidir. Madde-toplam korelasyonlarının negatif olmaması ve 0,25 değerinden büyük olması beklenmektedir (Kalaycı, 2009: 412). Araştırmada kullanılan her bir ölçeğin güvenirliği Cronbach's Alpha katsayısı, ikiye bölünmüş model ve madde-bütün arasındaki korelasyonlar yöntemi kullanılarak hesaplanmıştır.

Festivalin yöreye etkisi güvenirlik analizi sonucunda, ölçeğin tamamı için Cronbach's Alpha ,717'dir. Bu değerler de ölçeğin orta derecede güvenilir olduğunu göstermektedir.

Festivalin yerel halka etkisi güvenilirlik analizi sonucunda, ölçeğın tamamı için Cronbach's Alpha ,916'dır. Bu değerler de ölçeğın yüksek derecede güvenilir olduğunu göstermektedir.

4. BULGULAR VE DEĞERLENDİRME

Araştırmanın bu bölümünde araştırma sorularının cevabı ve hipotezlerin test sonuçları yer almaktadır. Araştırmanın bulguları içerisinde katılımcıların demografik özellikleri, festivalin yapıldığı yöreye ve yöre halkına etsine yönelik bulgular bulunmaktadır. Ayrıca araştırmada kullanılan analizler yer almaktadır.

Araştırma sorusu 1: Fethiye ilçesinin Yeşilüzümlü köyünde yaşayan yerel halkın demografik özellikleri nelerdir?

Araştırmamızın birinci sorusu "Muğla'nın Fethiye ilçesinin Yeşilüzümlü köyünde araştırmaya katılan yerel halkın demografik özellikleri nelerdir?". Bu sorunun cevabını bulabilmek için veri setinde betimleyici istatistikler incelenmiştir. Anket formunu yanıtlayan katılımcıların demografik özelliklerinin dağılımı Tablo 6'da sunulmuştur. Tablo incelendiğinde toplamda 331 katılımcı anket formunu doldurmuştur. Katılımcıların %55,9'unun erkek (185 kişi) ve %44,1'inin kadın (173 kişi) olduğu belirlenmiştir. Medeni durumuna göre; % 71,9'unun evli (238 kişi) ve %28,1'inin bekar (93 kişi) kişilerden oluşmaktadır. Yaşa göre; %17,2'si 18-29 yaş arası (57 kişi), %26,3'ünün 30-39 yaş arası (87 kişi), %24,2'sinin 40-49 yaş arası (80 kişi), %15,4'ünün 50-59 yaş arası (51 kişi), %11,8'inin 60-69 yaş arası (39 kişi), %5,1'inin 70 ve üzeri (17 kişi) köyde yaşayan kişilerden oluştuğu belirlenmiştir. Araştırmaya katılan köy halkının eğitim durumu ise; %42,6'sı ilkokul mezunu (141 kişi), %20,2'si ortaokul mezunu (67 kişi), %23,6'sı lise mezunu (78 kişi), %3,3'ü ön lisans mezunu (11 kişi), %10'u lisans mezunu (33 kişi), %0,3'ü ise lisansüstü (1 kişi) kişilerden oluştuğu tespit edilmiştir. Gelir durumlarına göre; %38,1'i 1600 TL ve altı aylık geliri olan (126 kişi), %12,1'i 1601 ve 2000 TL arasında aylık geliri olan (40 kişi), %15,1'i 2001-2500 TL arası aylık geliri olan (50 kişi), %16,3'ü 2501-3000 TL arası aylık geliri olan (54 kişi), %15,4'ü 3001-4000 TL arası aylık geliri olan (51 kişi), %2,1'i 4001-5000 TL arası aylık geliri olan (7 kişi), %0,9'u 5001 TL ve üzeri aylık geliri (3 kişi) olan kişilerden oluşmaktadır. Böylelikle birinci araştırma sorusunun cevabı verilmiş bulunmaktadır.

Tablo 6. Katılımcıların Demografik Özelliklerine İlişkin Bulgular

Demografik Özellikler	Frekans	Oran
Cinsiyet (N:331)		
Erkek	185	55,9
Kadın	146	44,1
Medeni Durum (N:331)		
Evli	238	71,9
Bekar	93	28,1
Yaş Aralığı (N:331)		
18-29	57	17,2
30-39	87	26,3
40-49	80	24,2
50-59	51	15,4
60-69	39	11,8
70 ve üzeri	17	5,1
Eğitim Durumu (N:331)		
İlkokul	141	42,6
Ortaokul	67	20,2
Lise	78	23,6
Ön lisans	11	3,3
Lisans	33	10,0
Lisansüstü	1	0,3
Bireysel Aylık Gelir (N:331)		
1600 ve altı	126	38,1
1601-2000 TL	40	12,1
2001-2500 TL	50	15,1
2501-3000 TL	54	16,3
3001-4000 TL	51	15,4
4001-5000 TL	7	2,1
5001 ve üzeri	3	0,9

4.1. Faktör Analizleri

Bu araştırmada yapı geçerliliğini ölçmek amacıyla açımlayıcı faktör analizi uygulanmıştır. Açımlayıcı faktör analizinde, değişkenler arasındaki ilişkilerden hareketle faktör bulmaya, teori üretmeye yönelik bir işlem söz konusudur (Büyüköztürk, 2002: 472). Bu çalışmada açımlayıcı faktör analizi ölçeklerin yapı geçerliliğini test etmek ve kuramda belirtilen faktörleşme yapısıyla uyumlu olup olmadığını öğrenmek amacıyla kullanılmıştır (Çokluk, vd, 2012: 179).

Faktör analizi, birbiri ile ilişkili çok sayıda değişkeni az sayıda, anlamlı ve birbirinden bağımsız faktörler haline getiren ve yaygın olarak kullanılan çok değişkenli istatistik tekniklerden biridir. Faktör analizinde amaç değişken sayısını azaltmak ve değişkenler arası ilişkilerdeki yapıyı ortaya çıkartmak, başka bir ifadeyle değişkenleri sınıflandırmaktır (Kalaycı, 2010: 321). Faktör analizinin ön kabulleri şöyledir:

- Ölçeğin tümü için madde toplam korelasyonu incelenmekte ve korelasyon katsayılarının ,30'un üzerinde olması beklenmektedir. Korelasyon katsayısı ,30 'un altında kalan 6. ve 10. maddeler analizden çıkartılmıştır.
- Ortak varyans (communality), bir değişkenin analize dâhil edilen diğer değişkenlerle paylaştığı varyans miktarıdır. Faktör analizi sonucunda ortak varyansı ,50'nin altında olan değişkenler analizden çıkarılabilir. Ortak varyansı düşük olan değişkenlerin analizden çıkarılması KMO ve açıklanan varyans değerini yükseltecektir (Kalaycı, 2009: 329).
- Araştırmada Özdeğer istatistiği incelenmiştir. Öz değeri 1'in üzerinde olan faktörlerin anlamlı olduğu kabul edilir (Kalaycı, 2010:322). Araştırmada öz değeri 1 'den büyük 5 faktör ortaya çıkmıştır.
- Açıklanan varyans oranının yüksek olması ölçeğin faktör yapısının gücüne işaret etmektedir. Sosyal bilimlerde açıklanan varyans %40 - %60 arasında ise kabul edilebilir sınırlar içerisinde olduğu söylenebilir (Çokluk, vd., 2012: 197). Araştırmanın açıklanan varyans oranı %49,651 ve %54,737'dir. Sosyal bilimlerde kabul edilen açıklanan varyans oranına uygun olduğunu söylemek mümkündür.
- Faktör yük değeri, ölçek maddelerinin faktörle ilişkisini açıklayan katsayıdır. Maddelerin ait oldukları faktördeki yüklerinin yüksek olması gerekmektedir. Faktör yük değerleri, standardize edilmiş regresyon katsayılarıdır ve değişkenle faktör arasındaki korelasyonu göstermektedir. Asgari yük değeri 0.30, 0.30 - 0.59 arası yük değeri orta, 0.60 ve üzeri yük değeri yüksek düzey olarak kabul edilmektedir (Çokluk, vd., 2012: 194). Faktör yük değerinin 0,40 ya da daha yüksek olması seçim için iyi bir ölçüttür. Ancak uygulamada az sayıda madde için bu sınır değer 0,30'a kadar indirilebilir. Yüksek iki yük değeri arasındaki farkın en az ,10 olması önerilir. Çok faktörlü bir yapıda birden fazla faktörde yüksek yük değeri veren madde binişik bir madde olarak tanımlanır ve ölçekten çıkarılması gerekir (Büyüköztürk, 2002: 124-125).
- Temel bileşenler analizi, ölçülmek istenen konunun temel boyutlarının ortaya koyulması, maddelerin hangi faktörler altında gruplandığı saptanmak istediğinde kullanılan bir yöntemdir (Çokluk, vd., 2012: 198). Bu yöntemle ortaya çıkan faktörler birbirinden bağımsızdır. Yapılan tüm açıklayıcı faktör analizlerinde faktörleştirme tekniği olarak temel bileşenler analizi kullanılmıştır.
- Döndürme işlemiyle, faktör uzayındaki değişkenlerin konumları ölçülerek faktör eksenleri hareket ettirilir ve yapıların doğası hakkında daha açık bilgiler elde edilir (Çokluk, vd., 2012: 200). Faktör rotasyonunda amaç, isimlendirilebilir ve yorumlanabilir faktörler elde etmektir. Rotasyonda en çok kullanılan yöntem orthogonal rotasyondur. Orthogonal rotasyonda üç teknik kullanılır. Bunlar sırası ile varimax, equamax ve

quartimax'dır. En çok kullanılan teknik ise varimax'dır (Kalaycı, 2010:322). Rotasyonda en çok kullanılan yöntem olan döndürme yöntemlerinden maksimum değişkenlik (Varimax) tercih edilmiştir.

Ortak varyans (communality), bir değişkenin analize dâhil edilen diğer değişkenlerle paylaştığı varyans miktarıdır. Faktör analizi sonucunda ortak varyansı ,40'nin altında olan değişkenler analizden çıkarılabilir (Kalaycı, 2009: 329). Faktör yük değerini 0,40'nin altında olan festivalin etkileri ölçeğinden 6. ve 10. maddeler ve toplumsal etki ölçeğinden 1.madde 7.madde ve 11. madde analizden çıkarılmıştır.

4.1.1. Yeşilüzümlü Köyünde Yapılan Festivalin Etkilerine Yönelik Faktör Analizi Bulguları

Araştırma sorusu 2: Yeşilüzümlü köyünde yapılan kuzugöbeği mantar festivalinin etkileri hangi başlıklar altında incelenebilir?

Kaiser-Meyer-Olkin örneklem büyüklüğü kat sayısı 0,914 olarak hesaplanmıştır. KMO katsayısının 1'e çok yakın bir değer olması örneklem büyüklüğünün faktör analizi için mükemmel olduğunu göstermektedir.

KMO testinin anlamlı çıkması sonucu veri setine faktör analizi uygulanmıştır. Yapılan faktör analizi sonucunda 6. Madde "Festival sırasında taşıt trafiği artmaktadır" ve 10. Madde "Festival ilçedeki suç oranını artırır". İki madde 0,40 korelasyona sahip olmaması nedeniyle çıkarıldıktan sonra 17 maddeden oluşan ölçeğin 4 faktörlü olduğu görülmektedir. Yapılan ikinci faktör analizinde KMO 0.703 bulunmuştur. Dört faktör, toplam varyansın %49,651'ini açıklamaktadır. Açıklama oranı faktör analizi açısından kabul edilebilir bir açıklama düzeyidir.

Yapılan faktör analizi sonucunda birinci faktör altı maddeden oluşmakta toplam varyansın %18,620'ini açıklamaktadır. Bu faktörde "Belediye, kaymakamlık ve işletmeler eşgüdüm içinde çalışmaktadır" (0,693); "Festival ilçenin turistik çekiciliğini artırmaktadır" (0,678); "İlçemiz halkı festivale manevi destek sağlamaktadır" (0,625); "Festival sırasında ilçemiz çok kalabalıklaşmaktadır" (0,583); "İlçe halkı festival için gönüllü olarak çalışmaktadır" (0,543); "Belediye festivale destek sağlamaktadır" (0,516) gibi maddeler bir araya gelmiştir. İfadelerin sosyal faydaya yönelik olması nedeniyle birinci faktör sosyal fayda olarak adlandırılmıştır.

İkinci faktör dört maddeden oluşmakta varyansın %12,258'ini açıklamaktadır. Bu faktörde "Festival sırasında ilçenin tarihi dokusu, mesire yerleri ve dinlenme tesisleri yıpranmaktadır" (0,829); "Festival telaşı ilçe halkının günlük yaşamını bozmaktadır" (0,801); "Festival ziyaretçilerinin akını ilçemizdeki özel yaşamı kısıtlamaktadır" (0,741); "Festival ilçemiz halkının yaşantısına saldırıdır" (0,600) gibi maddeler bir araya gelmiştir. İfadelerin

halkın yaşamını olumsuz etkilemesi nedeniyle ikinci faktör sosyal maliyet olarak adlandırılmıştır.

Üçüncü faktör dört maddeden oluşmakta varyansın %10,427'sini açıklamaktadır. Bu faktörde "Festivale ilçemizdeki küçük turizm işletmeleri maddi destek sağlamaktadır" (0,829); "İlçemiz halkı festivale manevi destek sağlamaktadır" (0,577); "Festivale ilçemizdeki zengin iş adamları maddi katkıda bulunmaktadır" (0,571); "Kaymakamlık festivale destek sağlamaktadır" (0,552) gibi maddeler bir araya gelmiştir. İfadelerde kurum ve kişilerin festivale maddi ve manevi destek sağlaması nedeniyle üçüncü faktör festivale destek olarak adlandırılmıştır.

Dördüncü faktör üç maddeden oluşmakta varyansın %7,314'ünü açıklamaktadır. Bu faktörde "Festival sırasında turizm çalışanları yıpranmaktadır" (,745); "Festival sırasında oluşan çöp atıkları rahatsızlık vermektedir" (,600); "Festival sırasında gürültü seviyesi artmaktadır" (,552) gibi maddeler bir araya gelmiştir. İfadelerde kurum ve doğal çevreyi etkilemesi nedeniyle dördüncü faktör çevresel kısıtlama olarak adlandırılmıştır.

Tablo 7. Festival Etkilerinin Faktör Analizi

	Eş Kökenlilik	Yük	Öz değer	A.Varyans	Ortalama	Alfa
Sosyal Fayda			2,690	18,62	4,577	,702
Belediye, kaymakamlık ve işletmeler eşgüdüm içinde çalışmaktadır.	,435	,693				
Festival ilçenin turistik çekiciliğini artırmaktadır.	,466	,678				
İlçemiz halkı festivale manevi destek sağlamaktadır.	,599	,625				
Festival sırasında ilçemiz çok kalabalıklaşmaktadır.	,543	,583				
İlçe halkı festival için gönüllü olarak çalışmaktadır.	,686	,543				
Belediye festivale destek sağlamaktadır.	,458	,516				
Sosyal Maliyet			2,573	12,258	1,743	,741
Festival sırasında ilçenin tarihi dokusu, mesire yerleri ve dinlenme tesisleri yıpranmaktadır.	-,661	,829				
Festival telaşı ilçe halkının günlük yaşamını bozmaktadır.	-,632	,801				
Festival ziyaretçilerinin akını ilçemizdeki özel yaşamı kısıtlamaktadır.	-,589	,741				
Festival ilçemiz halkının yaşantısına saldırır.	-,515	,600				

Tablo 7. (devamı)

Festivale Destek			2,112	10,427	3,486	,700
Festivale ilçemizdeki küçük turizm işletmeleri maddi katkı sağlamaktadır.	,468	,763				
İlçemiz halkı festivale manevi destek sağlamaktadır.	,460	,577				
Festivale ilçemizdeki zengin iş adamları maddi katkıda bulunmaktadır.	-,513	,571				
Kaymakamlık festivale destek sağlamaktadır.	,556	,552				
Çevresel Kısıtlama			1,862	7,314	3,151	,727
Festival sırasında turizm çalışanları yıpranmaktadır	,472	,745				
Festival sırasında oluşan çöp atıkları rahatsızlık vermektedir.	,517	,600				
Festival sırasında gürültü seviyesi artmaktadır.	,512	,552				
KMO Değeri: %70,3 Bartlett Testi Sonucu: 1385,832 Toplam Açıklanan Varyans: %49,651 Genel Ortalama: 3,23 Genel Güvenirlik: ,717						

4.1.2. Yeşilüzümlü Köyünde Yapılan Festivalin Yerel Halk Üzerine Olan Etkilerine Yönelik Faktör Analizi Bulguları

Araştırma sorusu 3: Yeşilüzümlü köyünde yapılan kuzugöbeği mantar festivalinin yerel halk üzerine etkisi hangi başlıklar altında incelenebilir?

KMO testinin anlamlı çıkması sonucu veri setine faktör analizi uygulanmıştır. Yapılan faktör analizi sonucunda 1. Madde "Festival Yeşilüzümlü köyünün imajını olumlu yönde etkilemektedir." 7. Madde " Festival ilçemiz için çok eğlenceli bir kutlamadır." ve 11. Madde " Festival sayesinde yeni kültürel beceriler geliştirme fırsatı bulabiliyor" 3 madde 0,40 korelasyona sahip olmaması nedeniyle çıkarıldıktan sonra 11 maddeden oluşan ölçeğin tek faktörlü olduğu görülmektedir. Yapılan ikinci faktör analizinde KMO 0.912 bulunmuştur. Tek faktör, toplam varyansın %54,737 'ini açıklamaktadır. Açıklama oranı faktör analizi açısından kabul edilebilir bir açıklama düzeyidir.

Tablo 8. Festivalin Yerel Halk Üzerine Olan Etkilerine Yönelik Faktör Analizi

	Yük	Öz değer	A.Varyans	Ortalama	Alfa
Topluma Katkı		6,021	,54,737	1,574	,912
Festival ilçe halkının kültür yaşamına olumlu katkılar sağlamaktadır.	,821				
Festival toplumsal kimliğimizi güçlendirir.	,798				
Festival ilçemizin yaşam kalitesini yükseltmektedir.	,793				
Festival yeni faaliyetlerle karşılaşmamı sağlamaktadır.	,793				
Festival sayesinde ilçe halkının refah seviyesi yükselmektedir.	,778				
Festivale katılan sanatçılarla karşılaşmak beni mutlu etmektedir.	,766				
Festival yeni bilgiler öğrenme fırsatı sağlamaktadır.	,729				
Festival farklı kültürlerle karşılaşmamı sağlamaktadır.	,722				
Festival ilçe halkının refahına katkıda bulunmaktadır.	,721				
Festival ebeveynlere çocuklarıyla birlikte eğlenme fırsatı sağlamaktadır.	,658				
Festival sayesinde ilçemizin tanınırlığı artmaktadır.	,504				
KMO Değeri: %91,2 Bartlett Testi Sonucu: 2042,910 Toplam Açıklanan Varyans: %54,737 Genel Ortalama: 1,574 Genel Güvenirlik: ,916					

4.3. Korelasyon Analizi Bulguları

Araştırmaya katılan yöre halkının sosyal fayda, sosyal maliyet, festivale destek, çevresel kısıtlar, toplumsal katkı arasındaki ilişkiyi incelemek için korelasyon analizi yapılmıştır. Korelasyon katsayısının negatif olması negatif ilişkiyi, pozitif olması pozitif ilişkiyi, 0 olması ilişki olmadığını gösterir. Buna göre 0,00-0,25 arasındaki ilişki çok zayıf düzeyde, 0,26-0,49 arasındaki ilişki zayıf düzeyde, 0,50-0,69 arasındaki ilişki orta düzeyde, 0,70-0,89 arasındaki ilişki yüksek düzeyde, 0,90-1,00 arasındaki ilişki çok yüksek düzeyde ilişki olarak yorumlanmaktadır (Kalaycı, 2010: 16). Değişkenlere ilişkin yapılan korelasyon analizi sonuçları Tablo 9’da yer almaktadır.

Tabloya göre sosyal fayda ile sosyal maliyet arasında zayıf düzeyde anlamlı ve negatif bir ilişki vardır ($r=-,319$ $p<0,01$). Sosyal fayda ile festivale destek arasında çok zayıf düzeyde

anlamsız ve negatif bir ilişki vardır ($r=-,070$ $p<0,01$). Sosyal fayda ile çevresel kısıtlar arasında çok zayıf düzeyde anlamsız ve negatif bir ilişki vardır ($r=-,040$ $p<0,01$). Sosyal fayda ile toplumsal katkı arasında zayıf düzeyde anlamlı ve pozitif bir ilişki vardır ($r=,232$ $p<0,01$).

Sosyal maliyet ile festivale destek arasında zayıf düzeyde anlamsız ve pozitif bir ilişki vardır ($r=,028$ $p<0,01$). Sosyal maliyet ile çevresel kısıtlar arasında zayıf düzeyde anlamlı ve pozitif bir ilişki vardır ($r=,237$ $p<0,01$). Sosyal maliyet ile toplumsal katkı arasında zayıf düzeyde anlamlı ve negatif bir ilişki vardır ($r=-,275$ $p<0,01$).

Festivale destek ile çevresel kısıtlar arasında zayıf düzeyde anlamsız ve negatif bir ilişki vardır ($r=-,080$ $p<0,01$). Festivale destek ile toplumsal katkı arasında zayıf düzeyde anlamlı ve pozitif bir ilişki vardır ($r=,169$ $p<0,01$). Çevresel kısıtlar ile toplumsal katkı arasında zayıf düzeyde anlamlı ve negatif bir ilişki vardır ($r=-,194$ $p<0,01$).

Tablo 9. Festivalin Yöreyle Etkisi İle Yerel Halka Olan Etkisi Arasındaki İlişkiye Yönelik Korelasyon Analizi

	1	2	3	4	5
1.Sosyal Fayda	1				
2.Sosyal Maliyet	-,319**	1			
3.Festivale Destek	-,070 ^{ns}	,028 ^{ns}	1		
4.Çevresel Kısıtlar	-,040 ^{ns}	,237**	-,080 ^{ns}	1	
5.Toplumsal Katkı	,232**	-,275**	,169**	-,194**	1

** $p<0,01$ düzeyinde anlamlı (2-yönlü), ns: anlamsız ($p> ,05$)

4.4.Hipotez Testleri

Tablo 10'da sosyal fayda, sosyal maliyet, festivale destek, çevresel kısıtlar faktörlerinin toplumsal katkıya olan etkisini belirlemek amacıyla yapılan çoklu regresyon analizi sonuçları yer almaktadır. Festivalin yöreyi etkileyen faktörleri ile yerel halkı etkileyen faktörleri arasında pozitif ancak güçlü olmayan bir ilişki olduğu ($r=0,386$) tespit edilmiştir. Ayrıca belirlilik katsayısı ($r^2=0,149$) olarak hesaplanmış olup, toplumsal katkının düzeylerindeki değişimlerinin %14,9'unun festivallerin yöre faktörlerine bağlı olduğu söylenebilir.

Tablo 10. Festivalin Yöreyi Etkileyen Faktörlerinin Yerel Halkı Etkileyen Faktörlere Etkisini İnceleyen Regresyon Analizi

	Standartlaştırılmamış Katsayılar		Standartlaştırılmış Katsayılar		Anlamlılık
	β	Standart hata	β	t	
(Sabit)	1,727	,248		6,976	,000
Sosyal fayda	,216	,066	,178	3,284	,000
Sosyal maliyet	-,145	,041	-,193	-3,485	,001
Festivale destek	,123	,036	,177	3,444	,001
Çevresel kısıtlar	-,063	,026	-,127	-2,397	,017
R= ,386	R ² =,140	Düzeltilmiş R ² = ,138	F=14,258		Sig=,000

Tablo 10'da yer alan çoklu regresyon analizi sonuçlarına göre sosyal faydanın ($\beta=,216$ $p<0,01$), sosyal maliyetin ($\beta=-,145$ $p<0,001$), festivale desteğin ($\beta=,123$ $p<0,001$) ve çevresel kısıtların ($\beta=-,063$ $p<0,001$) toplumsal katkı üzerinde anlamlı etkisi vardır. Diğer bir ifadeyle sosyal faydadaki bir birimlik artış toplumsal katkı üzerinde 0,216 birim; festivale destek faktöründeki bir birimlik artış ise toplumsal katkı üzerinde 0,123 birimlik artışa neden olmaktadır. Ayrıca, sosyal maliyetteki bir birimlik artış toplumsal katkı üzerinde -0,145 birim; çevresel kısıtlar faktöründeki bir birimlik artış ise toplumsal katkı üzerinde -,063 birimlik azalışa neden olmaktadır. Bu sonuçlara bağlı olarak H1, H2, H3, H4 kabul edilmiştir. Analiz sonuçlarına bağlı olarak regresyon eşitliğini şu şekilde ifade etmek mümkündür.

Toplumsal Katkı = (1,727 + (0,216*Sosyal fayda) + (-0,145*Sosyal maliyet)+(0,123 *Festivale destek) + (-,063*Çevresel kısıtlar))

5. SONUÇ VE ÖNERİLER

Araştırmada, Yeşilüzümlü köyünde gerçekleşen kuzugöbeği mantar festivalinin yöre halkı üzerindeki etkileri araştırılmıştır. Bu doğrultuda öncelikle literatür taraması yapılmış ve kavramlar açıklanmıştır. Kavramlar arasındaki ilişkinin incelenmesi için yöre halkı üzerinde bir alan araştırması yapılmış ve bölümde alan araştırılmasının sonuçlarına yer verilmiştir.

Araştırmada veri toplamak amacıyla anket yönteminden yararlanılmıştır. Elde edilen veriler doğrultusunda, katılımcılara ilişkin bazı kategorik değişkenler ve elde edilen sonuçlar şu şekildedir:

- Katılımcıların %55,9'u erkek (185 kişi), %44,1'i de kadınlardan (146 kişi) oluşurken, bu katılımcıların %71,9'unun evli (238 kişi) ve %28,1'inin bekar (93 kişi) olduğu belirlenmiştir.
- Katılımcıların yaşları dikkate alındığında, araştırmaya en çok katılanlar %26,3'lük bir oranla (87 kişi) "30-39" yaş aralığındaki katılımcılardır.
- Katılımcıların %42,6'sı (141 kişi) ilkokul mezunu, %20,2'si (67 kişi) ortaokul mezunu, %23,6'sı (78 kişi) lise mezunu, %3,3'ü (11 kişi) ön lisans mezunu, %10'u (33 kişi) lisans mezunu, %0,3'ü (1 kişi) lisansüstü mezunu olduğu tespit edilmiştir.
- Katılımcıların gelir durumları değerlendirildiğinde, en yüksek gelir oranı %38,1'lik (126 kişi) bir oranla "1600 TL ve altı" gelire sahip katılımcılar oluşturmaktadır.

Yeşilüzümlü köyünde yapılan festivalin etkileri faktör analizine tabi tutulmuştur. Analiz sonucunda ölçek 17 madde ve dört faktörden oluşmaktadır. Toplam varyansın %49,651'ini açıklamaktadır. Ölçeğin tamamı için güvenilirlik katsayısı 0.703'tür. Small (2003)'ün yaptığı çalışma altı faktörden oluşup, varyansın %60,3'ünü açıklamıştır. Özdemir ve Mısırlı (2018) çalışmalarında, yaptıkları faktör analizi sonucunda 19 maddelik ölçeğin üç faktörden oluştuğunu belirtmişlerdir.

Festivalin yerel halk üzerine olan etkilerine yönelik ölçek faktör analizine tabi tutulmuştur. Analiz sonucunda ölçek 11 madde tek faktörden oluşmuştur. Toplam varyansın %56.645'ini açıklamaktadır. Ölçeğin tamamı için güvenilirlik katsayısı 0.843'tür. Sert (2013) çalışmasında 14 maddeden oluşan ölçeğin tek faktörden oluştuğunu belirtmiştir. Ölçeğin tamamı için güvenilirlik katsayısı 0,926 ve toplam açıklanan varyans oranı %66,001 olarak bulgulanmıştır.

Diğer bir analiz olan korelasyon analizi sonuçlarına göre;

- Sosyal fayda ile sosyal maliyet arasında zayıf düzeyde anlamlı ve negatif bir ilişki vardır.

- Sosyal fayda ile festivale destek arasında çok zayıf düzeyde anlamsız ve negatif bir ilişki vardır.
- Sosyal fayda ile çevresel kısıtlar arasında çok zayıf düzeyde anlamsız ve negatif bir ilişki vardır.
- Sosyal fayda ile toplumsal katkı arasında zayıf düzeyde anlamlı ve pozitif bir ilişki vardır.
- Sosyal maliyet ile festivale destek arasında zayıf düzeyde anlamsız ve pozitif bir ilişki vardır.
- Sosyal maliyet ile çevresel kısıtlar arasında zayıf düzeyde anlamlı ve pozitif bir ilişki vardır.
- Sosyal maliyet ile toplumsal katkı arasında zayıf düzeyde anlamlı ve negatif bir ilişki vardır.
- Festivale destek ile çevresel kısıtlar arasında zayıf düzeyde anlamsız ve negatif bir ilişki vardır.
- Festivale destek ile toplumsal katkı arasında zayıf düzeyde anlamlı ve pozitif bir ilişki vardır.
- Çevresel kısıtlar ile toplumsal katkı arasında zayıf düzeyde anlamlı ve negatif bir ilişki vardır.

Yapılan araştırma sonuçlarında sosyal faydanın toplumsal katkı üzerinde olumlu etkisinin olduğu bulgulanmıştır. Katılımcılar bu festivalin ilçelerine turistik çekicilik sağlandığını düşünmektedirler. Zengin işadamları, esnaf ve yöre halkı da festivale destek vermektedirler. Bununla birlikte belediyenin ve kaymakamlığın desteği oldukça yüksektir. Ayrıca, yerel halk karar alma mekanizmasına dahil edilebilir. Bu şekilde festivale dahil edilerek organizasyonun bir parçası haline gelmesi sağlanabilir.

Festivale desteğin toplumsal katkı üzerinde olumlu etkisi vardır. Festivale iş adamları ve küçük turizm işletmeleri maddi destek olmuştur. Kaymakamlık festivale destek sağlamıştır. İlçe halkı festivale katkı sağlamıştır. Bu durumda yerel yönetimler, turizm yatırımcıları, iş adamları ve yerel halkın birlikte hareket etmesi için mülki amirliklerin veya turizm müdürlüklerinin iş birliğini sağlayabilmeleri önerilebilir.

Sosyal maliyetin toplumsal katkı üzerinde olumsuz etkisi vardır. Festival sırasında ilçenin tarihi dokusu, mesire yerleri ve dinlenme tesisleri yıpranmaktadır. Festival telaşı ilçe halkının günlük yaşamını bozmaktadır. Festival ziyaretçilerinin akını yöre halkının özel yaşamı kısıtlamaktadır. Festivalin planlaması yapılırken Yeşilüzümlü köyünün taşıma kapasitesi dikkate alınmalıdır. Taşıma kapasitesi dikkate alınmadığında sosyo-kültürel olumsuzluklar oluşacağı gibi çevre ve doğal kaynaklar üzerinde de tahrip söz konusu olacaktır. Bu nedenle önlemler planı hazırlanıp uygulanması önerilebilir.

Çevresel kısıtların toplumsal katkı üzerinde olumsuz etkisi vardır. Festival sırasında turizm çalışanları yıpranmaktadır. Festival sırasında oluşan çöp atıkları rahatsızlık vermektedir. Festival sırasında gürültü seviyesi artmaktadır. Buradan hareketle, festival çalışanlarının daha az yıpranması amacıyla bölgedeki turizm lisesi ve meslek yüksekokullarından destek sağlanması önerilebilir. Trafik, çöp ve gürültü sorunu yerel yönetimlerce ele alınmalıdır ve gerekli alt yapının sağlanması amacıyla çalışmalar yürütülmelidir.

Araştırmada festivallerin sosyal etkileri incelenmiş olup zaman ve kaynak kısıtlılığı nedeniyle festivallerin diğer etkileri olan kültürel, ekonomik ve çevresel etkileri araştırılmamıştır. Festivallere yönelik çalışmaların genişletilmesi adına kültürel, ekonomik ve çevresel etkiler incelenebilir. Daha sonraki çalışmalarda kırsal bölgelere özgü var olan festivallerin ve bu festivallerin kırsal turizm açısından öneminin ele alınması, festivallerin kırsal turizme sağladığı katkıları örneklendirmek açısından faydalı olacaktır. Ayrıca araştırma grubu olarak yerel halkla birlikte turistler de ele alınarak araştırma yapılabilir ve elde edilen sonuçlar karşılaştırılabilir.

KAYNAKLAR

- [1]. Akça, H. (2004). Dünyada ve Türkiye'de kırsal turizm. *Ekonomik ve Teknik Dergi Standardı*, 64-73.
- [2]. Akmeşe, S. (2018). *Etkinlik turizmi kapsamında yerel mutfak festivallerinin etkileri:Uluslararası menden açıcılık ve turizm festival örneği*. Yayınlanmamış Yüksek lisans tezi, Karabük Üniversitesi, Karabük.
- [3]. Alpar, R. (2010). *Uygulamalı istatistik*. Ankara: Detay Yayıncılık.
- [4]. Altuner, F. (2018). *Kırsal alanda turizm öncelikli planlamanın geleneksel dokuya etkileri; Nevşehir ili kırsal koruma alanları imar planlarındaki değişimler*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Kayseri Üniversitesi, Kayseri.
- [5]. Ambrosio, V., Manuel, L., & Faria, T. (2011). Events and destination management – car launch In Lisbon. *International Journal of Management Cases*, 331-337.
- [6]. Anthony, R., & Stone, P. (2011). Socio-Cultural impacts of events: meanings, authorized transgression and social capital. In: *The Handbook of Event Management*, 345-359.
- [7]. Apaydın, F. (2011). *Şehir pazarlaması*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- [8]. Arcodia, C., & Whitford, M. (2006). Festival attendance and the Development of Social capital. *Journal of Convention & Event Tourism*, 8(2), 1-18.
- [9]. Atak, O. (2009). *Türk turizminin tanıtımında festivallerin yeri ve önemi: Antalya örneği*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, İstanbul Üniversitesi, İstanbul.
- [10]. Avcıkurt, C., & Köroğlu, Ö. (2008). *Kırsal turizm*. Ankara: Nobel Kitabevi.
- [11]. Ayaz, N. (2012). *Kırsal turizm ve paydaşları: Belediye başkanlarının tutumlarına yönelik bir araştırma*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Gazi Üniversitesi, Ankara.
- [12]. Bilgili, B., Yağmur, Ö., & Yazarkan, H. (2012). Turistik ürün olarak festivallerin etkinlik ve verimliliği üzerine bir araştırma (Erzurum-Oltu Kırdag Festivali Örneği). *Uluslararası Sosyal ve Ekonomik Bilimler Dergisi*, 117-124.
- [13]. Blichfeldt, B. S., & Halkier, H. (2014). Mussels, tourism and community development: a case study of place branding through food festivals in rural north Jutland, Denmark. *European Planning Studies*, 1587-1603.
- [14]. Büyüköztürk, Ş. (2002). Faktör analizi: Temel kavramlar ve ölçek geliştirmede kullanımı. *Eğitim Yönetimi Dergisi*, 32, 470-483.
- [15]. Chhabra, D. (2001). *Heritage tourism: An analysis of perceived authenticity and economic impact of the scottish highland games in nort Carolina*. Raleigh.
- [16]. Cohen, E., & Avieli, N. (2004). Food in tourism attraction and impediment. *Annals of Tourism Research*, 31, 755-778.
- [17]. Commission, E. (2013). *Rural development in the EU statistical and economic information*.
- [18]. Coşkun, E. (2018). *Kırsal alanlarda kurulan büyük ölçekli sanayi işletmelerinin kırsal kalkınmaya etkisi: Mahmudiye köyü (Ezine) ve çevresi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Çanakkale.
- [19]. Coşkun, R., Altunışık, R., Bayraktaroğlu, S., & Yıldırım, E. (2015). *Sosyal bilimlerde araştırma yöntemleri SPSS uygulamalı*. Sakarya: Sakarya Yayıncılık.
- [20]. Crompton, J. L., & McKay, S. (1997). Motives of visitors attending festival events. *Annals of Tourism Research*, 24, 425-439.

- [21]. Çalışkan, U., & Güler, O. (2019). *Turizm Ansiklopedisi Türkiye*. Ankara: Detay Yayıncılık.
- [22]. Çeken, H., Karadağ, L., & Dalgın, T. (2007). Kırsal Kalkınmada Yeni Bir Yaklaşım Kırsal Turizm ve Türkiye'ye Yönelik Teorik Bir çalışma. *Artvin Çoruh Üniversitesi Orman Fakültesi Dergisi*, 1-14.
- [23]. Çelik, A. (2009). *Destinasyon Pazarlama Unsuru Olarak Etkinlik Turizmi ve Etkileri - İstanbul Örneği*. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, Ankara.
- [24]. Çokluk, Ö., Şekercioğlu, G., & Büyüköztürk, Ş. (2012). *Sosyal bilimler için çok değişkenli istatistik: SPSS ve LISREL uygulamaları*. Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.
- [25]. Çolak, O. (2006). *Turistik ürün çeşitlendirme kapsamında kırsal turizm ve kırsal turizm işletmeciliği: Şirince örneği*. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, Adnan Menderes Üniversitesi, Aydın.
- [26]. Çuhadar, M., & Ünal, İ. (2017). Ön lisans düzeyinde turizm eğitimi alan öğrencilerin kırsal turizm algıları üzerine bir araştırma. *Uluslararası İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, 3, 1-16.
- [27]. Çulha, O. (2008). Kültür turizmi kapsamında destekleyici turistik ürün olarak deve güreşi festivalleri üzerine bir alan çalışması. *Journal of Yasar University*, 1827-1852.
- [28]. Dalgın, T., Atak, O., & Çeken, H. (2016). Festivallerin bir kırsal turizm çekiciliği olarak önemi. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 9(47), 1179-1184.
- [29]. Davies, J., & Brown, L. (2000). Tourism: Food, wine and festivals-a delectable mix. *Events Beyond 2000: Setting The Agenda*, 161-170.
- [30]. Deery, M., & Jago, L. (2010). Social impacts of events and the role of anti-social behaviour. *International Journal of Event and Festival Management*, 1, 8-28.
- [31]. Delamere, T. A. (2001). Development of a scale to measure resident attitudes toward the social impacts of community festivals, Part II: Verification of the scale. *Event Management*, 7, 25-38.
- [32]. Delamere, T. A., Wankel, L. M., & Hinch, T. D. (2001). Development of a scale to measure resident attitudes toward the social impacts of community festivals, Part I: Item generation and purification of the measure. *Event Management*, 7, 11-24.
- [33]. Derret, R. (2000). Can festivals brand community cultural development. *Events Beyond 2000: Setting The Agenda*, 120-129.
- [34]. Dinaburgskaya, K., & Ekner, P. (2010). *Social impacts of the way out west festival on the residents of the city of Göteborg*. Göteborg.
- [35]. DPT, D. P. (2000). *Kırsal kalkınma özel ihtisas komisyonu raporu sekizinci beş yıllık kalkınma planı*. Ankara.
- [36]. DPT, D. P. (2006). *Ulusal kırsal kalkınma stratejisi*. Ankara.
- [37]. Dredge, D., & Whitford, M. (2011). Event tourism governance and the public sphere. *Journal of Sustainable Tourism*, 19, 479-499.
- [38]. Duffy, M. (2006). Participants and their experiences of events. *CAUTHE 2006: To the City and Beyond, Tourism and Marketing*, 19-24.
- [39]. Ekin, Y. (2011). *Etkinlik turizmi kapsamında festivaller ve antalya altın portakal film festivali'nin yerel halk üzerindeki sosyal etkileri konulu bir araştırma*. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, Akdeniz Üniversitesi, Antalya.
- [40]. Felsenstein, D., & Fleischer, A. (2003). Local festivals and tourism promotion: The role of public assistance and visitor expenditure. *Journal of Travel Research*, 41, 385-392.

- [41]. Foris, D. (2000). Study regarding the classification of tourism accommodation units for rural tourism within the EU member states. *Facultatea De Management Agricol, Lucrari Stiintifice, Seria 1*, 16(4), 38-43.
- [42]. Geray, C. (1999). İşlendirme açısından kırsal gelişme yöneltilerimiz. *Ankara Üniversitesi SBF Dergisi*, 61-100.
- [43]. Getz, D. (1991). Assessing the economic impacts of festivals and events: Research issues. *Journal of Applied Recreation Research*, 16, 61-77.
- [44]. Getz, D. (1997). *Event management & Event tourism, cognizant communication corporation*. New York: Pretence-Hall.
- [45]. Getz, D. (2008). Event tourism: Definition, evolution, and research. *Tourism Management*, 403-428.
- [46]. Getz, D. (2012). Sport event tourism: Planning development and marketing. *Sport and Adventure Tourism*, 49-60.
- [47]. Getz, D., & Frisby, W. (1990). Festival management: A case study perspective. *Journal of Travel Research*, 1-28.
- [48]. Getz, D., Anderson, T., & Carlsen, J. (2010). Festival management studies. *International Journal of Event and Festival Management*.
- [49]. Goldblatt, J. (2000). A future for event management: The analysis of major trends impacting the emerging profession. *Events Beyond 2000: Setting The Agenda*, 2-9.
- [50]. Gordillo, E. (2015). *Socio-cultural effects and meanings of small-scale festivals: Pesta pinji*. Pasir Pinji.
- [51]. Gül, K., Erdem, B., & Gül, M. (2013). Yerel festivallerin etkinliğine bağlı ziyaretçi kazanımları: Sındırgı yağcıbedir festivali örneği. *Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 18, 213-239.
- [52]. Günersel, Ş. (1997). *Türkiye'nin turizm tanıtımında kültürel değerlerin kullanımı ve önemine bir örnek: Festivaller*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Marmara Üniversitesi, İstanbul.
- [53]. Gürsoy, D., Kim, K., & Uysal, M. (2004). Perceived impacts of festivals and special events by organizers: An Extension and Validation. *Tourism Management*, 171-181.
- [54]. Güven, A., & Dülger, B. (2016). Kırsal turizmin yerel kalkınmadaki rolü ve yerel yönetimlerle olan ilişkisi. *Journal of International Management, Educational and Economics Perspectives* 4(2), 58-66.
- [55]. Haneghan, M., Caslin, B., Ryan, M., & O'Donoghue, C. (2016). *Rural tourism, rural economy & development programme*. Teagasc.
- [56]. Heneghan, M. (2002). Structures and processes in rural tourism. *Rural Economy Research Centre. Signposts to Rural Change*, 72-80.
- [57]. Hunter, B. A. (2002). Consumers and providers perception of quality rural tourism (Case Study Evidence from North Mayo). *Rural Development Conference, Rural Economy Research Centre*, 65-71.
- [58]. Ispas, A., & Hertanu, A. (2011). Characteristics of event tourism marketing. Case study: The European youth olympic festival, brasov 2013. *Bulletin of the Transilvania University of Braşov*, 127-134.
- [59]. Kalaycı, Ş. (2010). *SPSS uygulamalı çok değişkenli istatistik teknikleri*. Ankara: Asil Yayın Dağıtım.

- [60]. Kalkstein-Silkes, C. A. (2007). *Food and food related festivals in rural destination branding*. West Lafayette, Indiana.
- [61]. Karacan, S., Karacan, E., & Güngör, Y. (2016). Kırsal turizm ve alternatif turizm hizmetleri. *5.Doğu Akdeniz Turizm Sempozyumu ve I. Uluslararası Doğu Akdeniz Turizm Sempozyumu, Doğu Akdeniz Üniversitesi Turizm Fakültesi*, 1-19.
- [62]. Karagöz, D. (2006). *Etkinlik turizmi ve etkinlik turizmi bağlamında yabancı ziyaretçi harcamalarının ekonomiye etkisi: Formula 1 2005 Türkiye grand prix örneği*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Anadolu Üniversitesi, Eskişehir.
- [63]. Kesici, M. (2012). Kırsal turizme olan talepte yöresel yiyecek ve içecek kültürünün rolü. *KMÜ Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi* 14(23), 33-37.
- [64]. Kiper, T. (2006). *Safranbolu yörüköyü peyzaj potansiyelinin kırsal turizm açısından değerlendirilmesi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Ankara Üniversitesi, Ankara.
- [65]. Kladou, S. (2011). Kültür festivalleri: Genel bir bakış. *İstanbul Kültür Mirası ve Kültür Ekonomisi Envanteri 2010, İstanbul Festivalleri (der. Serhan Ada)*, 27-53.
- [66]. Kozak, M. A., & Bahçe, A. (2012). *Özel ilgi turizmi*. Ankara: Detay Yayıncılık.
- [67]. Kozak, N., Kozak, M., & Kozak, M. (2010). *Genel turizm- ilkeler- kavramlar 9. Baskı*. Ankara: Detay Yayıncılık.
- [68]. Kozorog, M. (2011). Festival tourism and production of locality in a small Slovenian town. *Journal of Tourism and Cultural Change*, 298-319.
- [69]. Kömürcü, G. B. (2013). *Etkinlik turizmi çeşidi olarak festivaller: bozcaada yerel tatlar festivali örneği*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Çanakkale.
- [70]. Küçük, M. (2012). *Turizmin yerel kalkınmaya etkisi: Ankara Kızılcahamam örneği*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Ankara.
- [71]. Küçük, M. (2013). Kültür turizmi kapsamında yer alan festival etkinliklerinin yerel kalkınmaya katkısı: Uluslararası Beyşehir göl festivali üzerine bir araştırma. *Ulusal KOP Bölgesel Kalkınma Sempozyumu*, 1-13.
- [72]. Küçükaltan, D. (1997). Trakya ekonomisi için bir bölgesel kalkınma modeli: Kırsal turizm. *7. Ulusal Bölge Bilimi Bölge Planlama Kongresi*, 212-221.
- [73]. Lakicevic, M., Zarevac, M., & Pantic, N. (2012). Gastronomic festivals in rural regions of Serbia. *Megatrend Review*, 9, 73-82.
- [74]. Lee, I., & Arcodia, C. (2011). The role of regional food festivals for destination branding. *International Journal of Tourism Research*, 13, 355-367.
- [75]. Litvin, S. W., & Fetter, E. (2006). Can a festival be too successful? A review of spoleto, USA. *International Journal of Contemporary Hospitality Management*, 18 (1), 41- 49.
- [76]. López, E. P., & García, F. (2006). Agrotourism, sustainable tourism and Ultraperipheral areas: The case of canary Islands. *Revista de Turismo y Patrimonio Cultural*, 85-97.
- [77]. MacDonald, R., & Jolliffe, L. (2003). Cultural rural tourism evidence from Canada. *Annals of Tourism Research*, 30, 307-322.
- [78]. Mısırlı, İ., & Özdemir, H. (2018). Festivallerin yerel halk üzerindeki sosyal etkileri üzerine bir araştırma: Ilgaz dağı kültür ve sanat festivali örneği. *Journal of Tourism and Gastronomy Studies* 6(2), 419-435.
- [79]. Nadotti, L., & Vannoni, V. (2019). Cultural and event tourism: an interpretative key for impact assessment. *Eastern Journal of European Studies*, 10, 115-131.

- [80]. Okumuş, A., & Öztürk, S. (2014). *Pazarlama teorileri*. İstanbul: MediaCat Kitapları.
- [81]. Ongun, U. (2015). *Kırsal turizmin kırsal kalkınmaya etkisi: Şirince Örneği*. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, Süleyman Demirel Üniversitesi, Isparta.
- [82]. Özdamar, K. (2011). *Paket programlar ile istatistiksel veri analizi*. Eskişehir: Kaan Kitabevi.
- [83]. Özdemir, G. (2008). *Destinasyon pazarlaması*. Ankara: Detay Yayıncılık.
- [84]. Pavlukovic, V., Armenski, T., & Alcantara-Pilar, J. M. (2017). Social impacts of music festivals: Does culture impact locals' attitude toward events in Serbia and Hungary? *Tourism Management*, 42-53.
- [85]. Picard, D., & Robinson, M. (2006). *Festivals, tourism and social change: Remaking worlds*. Clevedon, Buffalo, Toronto: Channel View Publications.
- [86]. Richards, G., & Palmer, R. (2010). *Eventful cities: Cultural management and urban revitalisation*. Butterworth-Heinemann, Oxford.: Elsevier.
- [87]. Sağır, A. (2012). Bir yemek sosyolojisi denemesi örneği olarak Tokat mutfağı. *International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, 7(4), 2675-2695.
- [88]. Sekaran, U. (1999). *Research methods for business: A Skill-Building Approach*. Third Edition.
- [89]. Sharpley, R., & Roberts, L. (2004). Rural tourism — 10 years on. *International Journal Of Tourism Research*, 119-124.
- [90]. Small, K. E. (2007). *Understanding the social impacts of festivals on communities*. Western Sydney.
- [91]. Small, K., Edwards, D., & Sheridan, L. (2005). A flexible framework for evaluating the socio-cultural impacts of a (small) festival. *International Journal of Event Management Research Vol. 1*, 66-77.
- [92]. Song, H. J., Lee, C.-K., Kang, S., & Boo, S.-j. (2012). The effect of environmentally friendly perceptions on festival visitors' decision-making process using an extended model of goal-directed behavior. *Tourism Management*, 1417-1428.
- [93]. Soykan, F. (1999). Doğal çevre kırsal kültürle bütünleşen bir turizm: Kırsal turizm. *Anatolia: Turizm Araştırmaları Dergisi*, 67-75.
- [94]. Soykan, F. (2003). Kırsal turizm ve Türkiye turizmi için önemi. *Ege Coğrafya Dergisi*, 1-11.
- [95]. Soykan, F. (2006). Avrupa'da kırsal turizme bakış açısı ve kazanılan deneyim. *II. Balıkesir Ulusal Turizm Kongresi*, 57-70.
- [96]. Şengül, S., & Genç, K. (2016). Festival turizmi kapsamında yöresel mutfak kültürünün destekleyici ürün olarak kullanılması: Mudurnu ipekyolu kültür sanat ve turizm festivali örneği. *Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 23, 79-89.
- [97]. Tassiopoulos, D. (2005). *Event management: A professional and developmental approach*. South Africa.: 2nd Editon, Juta Academic.
- [98]. Tavşancıl, E. (2002). *Tutumların ölçülmesi ve SPSS ile veri analizi*. Ankara: Nobel Yayıncılık.
- [99]. Tayfun, A., & Arslan, E. (2013). Festival turizmi kapsamında yerli turistlerin Ankara alışveriş festivali'nden memnuniyetleri üzerine bir araştırma. *İşletme Araştırmaları Dergisi*, 191-206.
- [100]. Tiyce, M., & Dimmock, K. (2000). Nimbin mardi grass festival: The impacts. *Events Beyond 2000: Setting The Agenda*, 222-230.

- [101]. Torun, E. (2013). Kırsal turizmin bölge insanına katkıları. *KMÜ Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi*, 31-37.
- [102]. Türksoy, N. (2018). *Saroz bölgesi'nin kırsal kalkınmasında turizm aktivitelerinin rolü*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Tekirdağ.
- [103]. Uçar, M., Çeken, H., & Ökten, Ş. (2010). *Kırsal turizm ve kırsal kalkınma (Fethiye Örneği)*. Ankara: Detay Yayıncılık.
- [104]. Unurlu, Ç. (2019). *Turizm ansiklopedisi Türkiye*. Ankara: Detay Yayıncılık.
- [105]. Uygur, S. M., & Çelik, A. (2010). Etkinlik turizminin algılanan sosyo-ekonomik etkilerini belirlemeye yönelik İstanbul destinasyonunda bir araştırma. *İşletme Fakültesi Dergisi*, 11, 35-50.
- [106]. Ün, E., Tutar, F., Tutar, E., & Erkan, Ç. (2012). Ekonomik kalkınmada kırsal turizmin rolü: Türkiye örneği. *International Conference On Eurasian Economies*, 345-350.
- [107]. Yemenoğlu, E., Dalgın, T., & Çeken, H. (2013). Geleneksel festivallerin kırsal turizm üzerindeki etkiler: Denizli-Honaz kiraz festivali örneği. *Uluslararası Sosyal ve Ekonomik Bilimler Dergisi*, 16-21.
- [108]. Yılmaz, G. Ö., & Gürol, N. K. (2012). Balıkesir ilinin kırsal turizm potansiyelinin değerlendirilmesi. *KMÜ Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi*, 23-32.
- [109]. Yolal, M. (2017). Türkiye'nin etkinlik turizmi potansiyelinin değerlendirilmesi. *Uluslararası Turizm ve Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 35-51.
- [110]. Yolal, M., Çetinel, F., & Uysal, M. (2009). An examination of festival motivation and perceived benefits relationship: Eskişehir International Festival. *Journal of Convention & Event Tourism*, 10, 276-291.
- [111]. Yolal, M., Gürsoy, D., Uysal, M., Kim, H. L., & Karacaoğlu, S. (2016). Impacts of festivals and events on residents' Well-Being. *Annals of Tourism Research*, 1-18.
- [112]. Yuan, L., & Chong, C. (2007). The effects of festivals and special events on city image design. *Front. Archit. Civ. Eng. China*, 255-259.
- [113]. Yüncü, H. R. (2010). *Sürdürülebilir turizm açısından gastronomi turizmi ve perşembe yaylası*. Ankara: Detay Yayıncılık.
- [114]. Yürük, P. (2015). *Etkinlik pazarlamasında sosyal etki algılamasının etkinliğe katılım, tatmin ve sadakat üzerine etkisi: Kırkpınar festivali örneği*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Trakya Üniversitesi, Edirne.

EKLER**EK-1. Araştırmada Kullanılan Anket Formu****Sayın Katılımcı,**

Elinizdeki anket, kırsal alanlarda düzenlenen yemek festivallerinin sosyal boyutunun algılanan toplumsal katkıya etkisi ile ilgili yürütülen bir araştırmaya veri toplamak için geliştirilmiştir. Sizden kimliğinizi açığa vuracak herhangi bir bilgi istenmemektedir. Toplanan veriler yalnızca araştırma amacıyla kullanılacak olup; üçüncü kişilerle paylaşılmayacaktır. Bu nedenle, sorulara doğru cevaplar vermeniz, araştırmanın amacına ulaşması bakımından önem taşımaktadır.

İşbirliğiniz ve katkılarınız için çok teşekkür ederiz.

Dr. Öğr. Üyesi Hülya Taştan
Mersin Üniversitesi Turizm Fakültesi
hulyatastan@yahoo.com

Esra SAĞLAMTAŞ
Mersin Üniversitesi SBE
esra_dogru@windowslive.com

1-Cinsiyetiniz: () Erkek () Kadın **2-Medeni durumunuz:** () Evli () Bekar
3-Yaşınız: () 18-29 () 30-39 () 40-49 () 50-59 () 60-69
4-Eğitim durumunuz: () İlkokul () Ortaokul () Lise () Ön Lisans
() Lisans () Yüksek lisans () Doktora
5-Bireysel aylık geliriniz: () 1.600 TL ve altı () 1.601-2.000 TL () 2.001-2.501TL () 2.501-3.000TL
() 3.001-4.000 TL () 4.001-5.000 TL () 5.001-7.500TL () 7.501-10.000TL () 10.001 TL ve üstü

Yeşilüzümlü Köyü Kuzugöbeği mantar festivalinin ilçe üzerindeki etkilerine ilişkin aşağıda verilen ifadelere ne derecede katılıp katılmadığınızı lütfen belirtiniz.	Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum
1. Festival telaşı ilçe halkının günlük yaşamını bozmaktadır.	()	()	()	()	()
2. Festival ilçemiz halkının yaşantısına bir saldırdır.	()	()	()	()	()
3.Festival sırasında ilçenin tarihi dokusu, mesire yerleri ve dinlenme tesisleri yıpranmaktadır.	()	()	()	()	()
4.Festival ziyaretçilerinin akını ilçemizdeki özel yaşamı kısıtlamaktadır.	()	()	()	()	()
5. Festival sırasında ilçemiz çok kalabalıklaşmaktadır.	()	()	()	()	()
6. Festival sırasında taşıt trafiği artmaktadır.	()	()	()	()	()
7. Festival sırasında gürültü seviyesi artmaktadır.	()	()	()	()	()
8. Festival sırasında turizm çalışanları yıpranmaktadır.	()	()	()	()	()
9. Festival sırasında oluşan çöp atıkları rahatsızlık vermektedir.	()	()	()	()	()
10. Festival ilçedeki suç oranını artırır.	()	()	()	()	()
11.İlçe halkı festival için gönüllü olarak çalışmaktadır.	()	()	()	()	()
12. Festivale ilçemizdeki zengin işadamları maddi katkıda bulunmaktadır.	()	()	()	()	()
13. Festivale ilçemizdeki küçük turizm işletmeleri maddi	()	()	()	()	()

katkı sağlamaktadır.					
14. İlçemiz halkı festivale maddi destek sağlamaktadır.	()	()	()	()	()
15. İlçemiz halkı festivale manevi destek sağlamaktadır.	()	()	()	()	()
16. Belediye festivale destek sağlamaktadır.	()	()	()	()	()
17. Kaymakamlık festivale destek sağlamaktadır.	()	()	()	()	()
18. Belediye, kaymakamlık ve işletmeler eşgüdüm içinde çalışmaktadır.	()	()	()	()	()
19.Festival ilçenin turistik çekiciliğini artırmaktadır.	()	()	()	()	()

Yeşilüzümlü Köyü Kuzugöbeği mantar festivali ile ilgili aşağıda verilen ifadelere ne derecede katılıp katılmadığınızı lütfen belirtiniz.	Kesinlikle Katılıyorum	Katılıyorum	Kararsızım	Katılmıyorum	Kesinlikle Katılmıyorum
1. Festival Yeşilüzümlü Köyü'nün imajını olumlu yönde etkilemektedir.	()	()	()	()	()
2. Festival toplumsal kimliğimizi güçlendirir.	()	()	()	()	()
3. Festival ilçe halkının refahına katkıda bulunmaktadır.	()	()	()	()	()
4. Festival yeni faaliyetlerle karşılaşmamı sağlamaktadır.	()	()	()	()	()
5. Festival ilçe halkının kültür yaşamına olumlu katkılar sağlamaktadır.	()	()	()	()	()
6. Festival ilçemizin yaşam kalitesini yükseltmektedir.	()	()	()	()	()
7. Festival ilçemiz için çok eğlenceli bir kutlamadır.	()	()	()	()	()
8. Festival yeni bilgiler öğrenme fırsatı sağlamaktadır.	()	()	()	()	()
9. Festivale katılan sanatçılarla karşılaşmak beni mutlu etmektedir.	()	()	()	()	()
10. Festival sayesinde ilçe halkının refah seviyesi yükselmektedir.	()	()	()	()	()
11. Festival sayesinde yeni kültürel beceriler geliştirme fırsatı bulabiliyorum.	()	()	()	()	()
12. Festival sayesinde ilçemizin tanınırlığı artmaktadır.	()	()	()	()	()
13. Festival farklı kültürlerle karşılaşmamı sağlamaktadır.	()	()	()	()	()
14. Festival Ebeveynlere çocuklarıyla birlikte eğlenme fırsatı sağlamaktadır.	()	()	()	()	()

ÖZGEÇMİŞ

Adı ve Soyadı: Esra SAĞLAMTAŞ

Doğum Tarihi: 05.02.1989

E-mail: esra_dogru@windowslive.com

Öğrenim Durumu:

Derece	Bölüm/Program	Üniversite	Yıl
Lisans	Turizm İşletmeciliğı ve Otelcilik	Mersin Üniversitesi	2015
Yüksek Lisans	Gastronomi ve Mutfak Sanatları	Mersin Üniversitesi	2019